

Naam ACTIE COMITE TEGEN VERLENGING DIENSTTYD

Zie ook:

Dossier P & B

Uit		In		Uit		In		Uit		In	
Datum	Aan	Datum	Datum	Aan	Datum	Datum	Aan	Datum	Datum	Aan	Datum
20/5	I	24/5									
24/5	4	24/5									
24/5	4	24/5									
9/7	4	9/7									
20/8	B	24/8									
24/8	I	27/8									
27/8	4	17/9									
15/5	B	20/5									
20/5	4	4/6									
22/6	B	22/6									
9/7	4	8/9									
8/7	B	11/9									
11/9	4	16/7									
19/4	thin	20/4									
6/8	thin	14/8									
23/11	thin	24/11									
9/8	DIS	17/8									
12/5	D	16/5									
7/10	D	17/10									

5/1006 scv
26 OCT. 1956

23 AUG. 1956
3/10/56

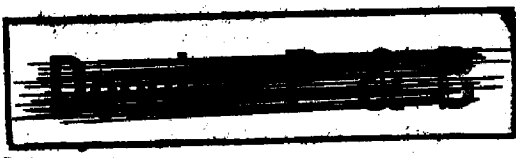
17 OCT 1956

OD. NO. 248

ACTIE

Naam ACTIE COMITE TEGEN VERLENGING DIENSTTYD

Zie ook:

Uit		In	Uit		In	Uit		In	Uit		In
Datum	Aan	Datum	Datum	Aan	Datum	Datum	Aan	Datum	Datum	Aan	Datum
25/5-48	I	5/4-48	5/1006	scv							
5/4	4	5/4									
5/4	4	5/4									
9/7	4	9/7									
20/8	B	24/8									
24/8	I	27/8									
27/8	4	17/9									
13/5	B	25/5									
25/5	4	4/6									
25/5	4	25/6									
25/6	B	25/6									
5/7	4	8/9									
8/7	B	11/9									
11/7	4	19/9									
19/4	4	20/4									
1/8	4	14/8									
23/11	4	20/11									
9/8	DIS	17/8									
16/5	D	16/5									
7/12	D	10/12									
23 AUG. 1956											
31/11	EG										

26 OCT. 1956

13 SEP. 1956

Uit		In	Uit		In	Uit		In	Uit		In
Datum	Aan	Datum	Datum	Aan	Datum	Datum	Aan	Datum	Datum	Aan	Datum
25/5 '48	I	31/4 '48	20/hoorn	evt.							
31/4 '4		5/7									
9/7	4	9/7									
20/8	B	26/8									
p. lo. 29231											
26/8	I	27/8									
27/8	4	11/9									
13/5	B	25/5									
25/5	200/4	4/6									
22/6	B	23/6									
5/7	4	8/7									
8/7	B	11/7									
11/7	4	19/7									
19/7	100/4	12/11									
10/8	110	14/8									
23/11	110	24/11									
9/8 '52	110	17/8									
15/5 '52	DVE	16/5									
7/10 '52	D	10/11									
23 AUG. 1956	D	—									
30/8 '52	EG	3 SEP. 1956									
5/10 '52	sey	—									
19/10 '52	D	—									

MINUTENBLAD

DIENSTTIJD

DOSSIER No. OD 978

NAAM: ACTIE COMITE TEGEN VERLENGING

1 stuk 14528 betr. VOMO in OD 1458 "VOMO".acd-4b 19.7.49

Uw schrijven dd. 12.5.49.
 No.: 59431.
 Onderw.: Comité's van vrouwen van in Indonesië verblijvende militairen.

Bericht : ---
 Bron : betrouwbaar
 Inhoud : betrouwbaar
 Actie : ---
 Copie : ---

Volgno.
20 DEC 1949
VERTROUWELIJK.
ACD/75066

(R) 1949

Op instigatie van P.M. Verbruggen, hoofdbestuurslid van het Demobilisatie-comité "Voor Onze Militairen Overzee" ("V.O.M.O."), werd medio Juni 1949 te Haarlem een initiatiefcomité gevormd bestaande uit de dames F. Dalman-Willing, E. Duk-Ploeg en G. Vrees-Storck, welk comité tot doel had ook in Haarlem een afdeling van de "V.O.M.O." te stichten.

Door het plaatsen van advertenties in de plaatselijke bladen en persoonlijke werkzaamheid wisten zij een groepje belangstellenden om zich te verzamelen.

Op 14 Juli 1949 werd voor de eerste maal een openbare vergadering belegd, waar het woord werd gevoerd door voornoemde Verbruggen uit den Haag. Reeds spoedig na de eerste activiteit van het comité werd belangstelling getoond van C.P.N.-zijde in de persoon van Annie Averink, gemeenteraadslid te Haarlem voor de C.P.N. (bevriend met één der initiatiefneemsters), die het houden van een vergadering sterk animerde en op voornoemde vergadering met enige partijgenoten aanwezig was.

In overleg met het partijbestuur drong Annie Averink er bij het Initiatiefcomité op aan nogmaals een vergadering te beleggen en dan te pogen een bestuur te vormen. De bedoeling van C.P.N.-zijde was om te zorgen, dat op deze vergadering een behoorlijk aantal partijgenoten aanwezig zouden zijn en dan te trachten zoveel mogelijk partijleden en met de C.P.N. sympathiserenden, althans voor de C.P.N. bruikbaren in het bestuur te krijgen.

De 2e openbare bijeenkomst werd gehouden op 7 September '49. Als spreker trad wederom op de Heer Verbruggen uit den Haag, die zeide gekomen te zijn om in de afdeling Haarlem een bestuur te vormen met het oog op de te voeren landelijke actie. De afdeling Haarlem, zei spr., was een geesteskind van hem en hij was er trots op dat op zijn initiatief hier een afdeling tot stand was gekomen. Het resultaat van deze vergadering was, dat een definitief bestuur werd gekozen dat als volgt werd samengesteld:
 presidente: F. Dalman-Willing; 2e presidente: Mevr. M. Vreene-goor; secretaris: K. Giliams; penningmeesteresse: Mevr. J. Schouten; alg. adjunct: E. Duk-Ploeg en adviserende leden: J.F. v.d. Mark en Mej. M.J. Durrer.

Een derde openbare bijeenkomst vond plaats op 18 November 1949. In totaal waren op deze vergadering aanwezig: 38 personen (inclusief bestuur). Als spreker trad op B. Greep uit Arnhem (oud-rechercheur van politie). In zijn betoog wees spr. er op, dat, hoewel de vereniging door het beëindigen van de strijd in Indonesië in het defensief gedrongen is, besloten werd de actie toch voort te zetten omdat nog veel te doen is zoals het toezien op een snelle repatriëring, de nazorg voor de repatriërenden, het terugplaatsen in het bedrijfsleven enz.

Betreffende het ledental kan worden medegedeeld, dat de afdeling Haarlem thans 122 leden telt, waarvan 29 personen vorkomen in onze kartoteek.

Personalia bestuursleden en sprekers op de openbare bijeenkomsten:

Alle
 Namen o.k.
 of aanv.

10365

Haarlem

1058939

PD 1988 XI

- / | Frida Gertrud Willing, Neundorf (Dld)., 12.2.03 (gehuwd met G.J. Dalmar Hendrik Rozenlaan 22. Leidster communistische vrouwenclub.
- / | Klaas Giliams, 14.5.02, Sneek. Niets ten nadele bekend. (lid E.V.C.
- / | Gijsbertje Vugts, Zandvoort, 27.11.99. (echtgenote van G. Schouten), Pepijnstraat 16. Laat zich niet rechtstreeks over haar politieke gezindheid uit, doch vestigt de indruk progressief te zijn ingesteld.
- / | Maria Johanna Durrer, Amsterdam, 13.10.26, ongeh., inwonend op adres: Pepijnstraat 16 (idem als G. Schouten-Vugts).
- / | Cornelis Duk, Haarlem, 13.6.01, Schreevoogtstraat 1. Aard. : lid C.P.N. (zijn echtgenote: Elisabeth Ploeg, H'lem, 27.2.01, had zitting in het initiatiefcomité).
- / | Maria de Wit, Fijnaart, 6.9.98 (echtgenote van J.F. Vrenegoor), Nijlstraat 9. ~~Kyoooooooooooooooooooo~~ (1948: communist)
- / | Johannes Frederik van der Mark, Leiden, 11.1.80, Voorhelmstraat 38. zw. (geen nadere gegevens).
- / | Gerdina Wilhelmina Stork, Amsterdam, 19.9.03 (echtgenote van G. Vree), Bloemhofstraat 15. zw. (geen nadere gegevens).
- X | P.M. Verbruggen, Stortebekerstraat 341, den Haag. Felle persoonlijkheid. (zijn zoon werkt onder de militairen in Batavia, waar ook een afdeling van de V.O.M.O. bestaat. Er is regelmatig verbinding).
- X | B. Greep, Callumastraat 57, Arnhem (evenals Verbruggen hoofdbestuurslid V.O.M.O.).
Annie Averink (reeds meerdere malenesignaleerd).

A 13 December 1949

Aan het Hoofd der B.V.D.
Javastraat 68.
D e n H a a g e
.....

50978

No.330/661 -1949- Geheim Persoonlijk.

Onderwerp: Comité's van vrouwen van in Indonesië verblijvende militairen.

Volgno.
31 AUG. 1949
ACD/60031

Antwoord op schrijven d.d.12 Mei 1949,
No.59431.

no. 50939

Met betrekking tot het bovenstaande wordt be-
richt, dat in dit ressort tot op heden niet is geble-
ken, dat comité's, als bedoeld in het aangehaalde schri j-
ven, zijn opgericht of nog in oprichting zijn.

RP Amsterdam, 29 Augustus 1949.

DISTRICT 's-GRAVENHAGE
DER RIJKSPOLITIE
COMMANDANT

0897

's-GRAVENHAGE, 27 AUGUSTUS 1949.
Koningsinnegracht 46
Telefoon 183430—183431

No. 198 GEHEIM.

Onderwerp: Comités van vrouwen in Indo-
Bijlagen: nesie verblijvende militairen.

Bericht op schrijven van d.d.

No.

Verz.
31 AUG. 1949.
ACD/60000

no. 59939

Met betrekking tot Uw schrijven no. 59431 d.d. 12 Mei 1949, deel ik U mede dat tot op heden niet is kunnen blijken dat er in mijn o.h. District comités als bedoeld in Uw schrijven zijn opgericht, noch in oprichting zijn.

Mocht in de toekomst van een en ander het geval zijn, dan zal U nader worden bericht.

De Districtscommandant,
De Dir. Off. der Rijkspolitie 3e kl.

AANDE Heer J.C.
Crabbendam, Javastr. 68 te
s-Gravenhage.

A. WOLTERS.

Volam.

26 JUL 1949

ACD/66702

Aan: B VI. E.106.

Van: KA-R.A.

8-7-49.

ONDERWERP: Enveloppe Minister Schokking.

De uitslag van het onderzoek door de Engelsen ingesteld m.b.t. bijgaande enveloppe is eveneens negatief, evenals dat der Amerikanen.

Het stempel "Restricted" wordt niet door hen gebruikt en het stempel "Confidential" is geheel verschillend van het door hen gebruikte.

I.D.Oostelijk Groningen.
Onderw: Comite's van vrouwen van in
Indonesië verblijvende
militairen.

Antw.op: Uw verzoek om inlichtingen
dd. 12 Mei 1949.No. 59431

RP. Wanschoot

Co 50939

GEHEIM

Volgno.

11 JULI 1949

ACD/65711

NK

In antwoord op Uw verzoek, vervat in nevensaangehaalde brief, betreffende nevensvermeld onderwerp, moge ik U berichten dat in het m.o.h. ressort geen comité's zijn opgericht.

Het onderwerp heeft echter mijn voortdurende belangstelling en bij mogelijke oprichting van dergelijke comite's, ligt het mijn bedoeling U met de ontwikkelde activiteit e.a. in kennis te doen stellen.

I.D.Oostelijk Groningen.8-8.49

Dr. 970
~~_____~~

v7

11 JULI 1949

ACD/65709

9 Juli 1949.

Naar aanleiding van Uw schrijven No. 59431, d.d. 12 Mei 1949, betreffende Comité's van vrouwen van in Indonesië verblijvende militairen, wordt het volgende bericht:

Medio April van dit jaar betuigde van Gelder, Machtelina Jacoba, geboren 1 Juli 1927 te Rotterdam, tandarts-assistente wonende Boergoensevliet 63 te Rotterdam, naar aanleiding van een advertentie schriftelijk haar adhaesie met het streven van het demobilisatie-comité. Dit schrijven werd gericht aan de secretaris van dat comité Greep, Callunastraat 57 te Arnhem. Na enige correspondentie te hebben gevoerd, heeft hij, in samenwerking met een vriendin en een lid van het Protestants-Interkerkelijk-Thuisfront (P.I.T.) een vergadering uitgeschreven met als spreker genoemde Greep. Deze vergadering, gehouden op Maandag 23 Mei 1949 werd bezocht door ongeveer 175 personen, die allen een schriftelijke uitnodiging hadden ontvangen. De meeste adressen werden haar verstrekt door Greep, voornoemd en wel van personen, die hem schriftelijk adhaesie hadden betuigd. Voorts schreef zij aan een klein aantal personen via haar relatie bij het P.I.T..

Het feit dat van deze vergadering een uitgebreid verslag is verschenen in het dagblad "De Waarheid", waarbij haar naam en adres werd vermeld heeft mej. van Gelder, voornoemd, zo doen schrikken, dat zij van alle activiteit heeft afgezien.

Verdijsseeldonk, Geertruida, geboren 23-1-1916 te Rotterdam, echtgenote van Deltenre, Johannes Cornelis, geboren ~~1911~~ 6-10-1911 te Rotterdam, wonende Scheveningsestraat 10d te Rotterdam, die zich eveneens als contactadres voor de Rechter-Maasoever had beschikbaar gesteld (zie dezerzijds schrijven I.D. No. 699, d.d. 27-5-1949) heeft herhaaldelijk bij mej. van Gelder, voornoemd, op vorming van een comité aangedrongen, doch van Gelder is er niet op in gegaan en brieven laat zij onbeantwoord. Ook Greep, wiens personalia luiden: Greep, Bertus, geboren 7-9-1900 te Rotterdam, vertegenwoordiger, wonende te Arnhem, Callunastraat 57, dringt nog steeds op vorming van een comité aan. Zij heeft hem doen weten dat er te Rotterdam geen voldoende belangstelling voor bestaat.

van Gelder, M.J. is lid der Nederlands Hervormde Kerk en heeft kort geleden belijdenis van haar Geloof afgelegd. Voor politiek heeft zij geen interesse.

Opgemerkt wordt dat in dezerzijds schrijven I.D. No. 699, d.d. 27-5-1949, abusievelijk is genoemd: Nooteboom, Cornelia, geboren 12-4-1897 te Rotterdam, echtgenote van van Gelder, Joost Willem Jacobus, geboren 1-1-1897 te Rotterdam; deze naam moet worden vervangen door die van haar bovengenoemde dochter van Gelder, M.J..

Aan C.V.D..

VERBINDING No. 50.

Co 50939

No. P 481/49.

30 Juni 1949.

Uw schrijven No. 59431,
dd. 12-5-49.

co. 50939

NK

1 JULI 1949
65228

Onderwerp: comité's van vrouwen van in
Indonesië verblijvende
militairen.

Erubere alle

ADJ 8

GEHEIM.

Naar aanleiding van Uw terzijde vermeld schrijven heb ik de eer U edelgestreng te berichten, dat de oprichting van een comité, dat vrijwel identiek is aan de in margine genoemde comité's, n.l. van ouders van in Indonesië verblijvende militairen, U reeds werd gemeld in het rapport R 143, dd. 4-6-49.

*kan op voor
Kerubaring
mit al
YOMO.
Maagp & kin
redyt*

Van het alhier bestaande comité kunnen uitsluitend ouders, vrouwen of verloofden van bedoelde militairen lid worden.

Behalve het U reeds gerapporteerde is tot op heden geen openbare activiteit van dit comité bekend geworden.

De leden van het bestuur zijn bekend met het gevaar van communistische infiltratie, doch zij zijn zonder uitzondering anti-communistisch georiënteerd.

W.

I.D. Zuid-Friesland

Co 58939

Heerenveen, 29 Juni 1949.

No. 102 R. GEHEIM

Aan: De Heer Hoofd C.V.D.
te 's-Gravenhage

DD 978

NK

1748

Volgno.
1 JULI 1949.
ACD/65214

Onderwerp: Comité's van vrouwen van
in Indonesië verblijvende
militairen.

In antwoord op Uw schrijven, d.d. 12 Mei 1949, no. 59431 heb ik de eer, U te berichten, dat in het mij o.h. ressort geen "Comité van vrouwen van in Indonesië verblijvende militairen" werd opgericht.

Ten aanzien van overige activiteit op dit gebied moge ik U verwijzen naar mijn maandrapport over Mei 1949, waarin ik melding maakte van een on-politiek comité, dat is opgericht in de gemeente Wymbritseradeel (De Jong-Santema).

ES

Co 38439

op 9/7/49

Volcano 64935
27 JUNI 1949
ACD 1949.

Verbinding : I.D.West-Groningen.

(NK)

No.149.R. G e h e i m .

Datum : 22 Juni

Betreft : Comités van vrouwen van in Indonesië
verblijvende militairen.

Antwoord op : Uw schrijven, d.d. 12 Mei 1949, No. 59431, Geheim.

Co 38439

In antwoord op Uw bovenaangehaald schrijven, moge ik U Hoog-
EdelGestrenge beleefd berichten, dat in het mij o.h. ressort
tot heden niet is gebleken, dat comités van vrouwen van in
Indonesië verblijvende militairen of soortgelijke comités
werden opgericht of nog in oprichting zijn.

Mocht in de toekomst blijken, dat vorenbedoelde comités wor-
den opgericht, dan zal hiervan met vermelding van het gevraag-
de in Uw vorenaangehaald schrijven, ten spoedigste bericht
aan Uw dienst worden verzonden.

Einde.

Par.

21

Van A.C.D.
Van B.VI.

3-6-49.

Volgno.
8 JUNI 1949.
ACD/65607

Bijgaand stuk ontvangen op 2-6-49 van G.S. 3b. Verzoeken te agenderen
en reageren van B.VI.

B.VI.

ACTIE BERNSTPLICHT LICHTING 1941 t/m 1944.
=====

Aan iedere Bewindvoerder,
ter zake deskundig.

's-Gravenhage, Mei 1949.

L.S.

Wij vastigen er Uw aandacht op, dat er op het ogenblik een Actie wordt voorbereid (gedeeltelijk reeds in uitvoering), onder bovengenoemd motto, met het doel om de ouders en vrouwen der terugkerende Militairen uit Indonesië, te bewegen hun teleurstelling over de voorgenen maatregelen, tot uiting te brengen in protestbrieven aan de Minister op democratische basis.

De reden hiervan is o.m. de aankondiging van de Minister van Oorlog, dat de terugkerende militairen in Holland een heropleiding zullen krijgen voor de nieuwe taak in Europa. Deze opleiding zou dan slechts e.a. 6 weken duren, hetgeen voor een goede training wel te kort zal zijn, zodat wij op een aanzienlijk langere tijd rekenen, dat wij weer zijn gescheiden van onze mannen en zonen.

Wij willen hier eerst voorep stellen, dat wij de noodzaak inzien van het feit om ook in Nederland een goed leger op te bouwen, maar waarom moeten nu eerst de onzen, die reeds enkele der beste jaren gaven in dienst van het Vaderland in Indonesië, nu weer verplicht worden om in heropleiding te komen.

Welk een schreinerende tegenstelling met de lichtingen 1941 t/m 1944. Zij konden tot op heden steeds vrij uit gaan, en zich een goede baan zoeken. Terwijl anderen hun offer in Indosie gingen brengen, heeft het grootste deel van lichting 1941 t/m 1944, zich in de beste banen genesteld, zonder enig offer. Vlak na de bevrijding waren de moeilijkheden van keuring enz. natuurlijk groot, zodat niet al deze lichtingen gelijk opgeroepen konden worden. Nu zouden deze moeilijkheden o.i. met goede wil en wet best overkomen kunnen worden, maar het is natuurlijk gemakkelijker om de uit Indonesië terugkomende Militairen een heropleiding te geven in Holland, want deze mannen kunnen best nog een offer meer brengen, zodat de lichtingen 1941 t/m 1944 "lekker naast de haard kunnen blijven zitten" en toekijken.

Natuurlijk kunnen deze lichtingen dienstnemen in de Nat. Reserve (als zij ze vriendelijk willen zijn!). Hier weer dus die oneerlijkheid tegenover de Dienstplichtigen. De meesten zullen meer aan hun vrijheid denken, dan aan de verplichtingen tegenover Indievaarders. De Nat. Reserve is een goed korps voor oudere mensen die hun land nog willen dienen met het wapen in de hand. De lichtingen 41-44 moeten echter gesloten eenheden vormen, om de lasten in Indonesië helpen verlichten, zodat anderen eerder naar huis kunnen gaan.

Wij zijn zeer ontevreden met de gang van zaken en onze maas is nu bijna vol. Het stemt ons soms beter, waar wij weten bij informatie, dat er een steeds groter aantal leden van lichting 41-44 is, dat onze ontevredenheid WEL begrijpt, en die in tegenstelling met vroeger een Dienstplicht voor hen heel aanvaardbaar zou vinden.

Wij hopen, dat de Minister alsnog de nodige maatregelen zal nemen om de morele tegenstellingen tussen de verschillende jaarklassen op te heffen, zodat wij gezamenlijk ons Land naar beste weten dienen.

Aangezien hier wordt gesproken uit naam van wel haast alle Vrouwen en ouders van Militairen in Indonesië, en de opstellers van deze brief menen, dat hun nederige namen in dit grote verband verloren gaan, eindigt deze brief, met de meeste Hoogachting,

Ouders en Vrouwen van Militairen in Indonesië.

UITTREKSEL

Voor OD 978. Naam "Actie Comité tegen Verlenging Diensttijd"
Origineel in OD 535. Naam "N.V.B. - Vergaderingen"
Volgnr. Ag.nr. 63012. Aard van het stuk Verslag.
..... Afz. I.D. Rotterdam. Datum 27.5.49.

Kort verslag van de besloten kadervergadering van de afdeling Rotterdam der N.V.B. ten huize van Hendrina OOSTERUM - (Verkoef), wonende Kabeljauwsestraat 43 c te Rotterdam.

Voorts komt de actie van de moeders en vrouwen die hun jongens en mannen uit Indonesië willen doen terugkeren ter sprake. Spreker deelt mee, dat mevrouw JUSSELDONK, G. zich betreffende deze zaak heeft gewend tot het comité in Arnhem, alwaar gevestigd bij GREEP, Callunastraat 57. Vanwege dit comité is bericht terug ontvangen dat de moeders en vrouwen van deze jongens en mannen zelf plaatselijk een comité moeten vormen. Voorlopig treedt voor Rotterdam-Zuid op Cornelia NOOTBOOM, geboren 12.4.97 te Rotterdam, echtgenote van Van GELDER, Joost Willem Jacobus, geboren 1.1.97, te R'dam, wonende Boergoensevliet 63 b te Rotterdam en voor Rotterdam-Noord VERDIJSSELDONK, G. Alle correspondentie enz. moet uitsluitend naar bovengenoemde adressen worden verzonden. Op deze mededelingen volgt slechts een matige discussie.

Uitgetrokken door J.H. Afd./Sectie ACD. IV. b. Datum 18.8.49.
Op aanwijzing van B. III m.

Handwritten signature
G E H E I M.

Handwritten numbers and scribbles
20 95 8
27 978
18 Mei 1949.

Volgno.
19 MEI 1949
ACD/62304

Verbinding: No.12
Doss.201/1

Onderwerp: Comité van vrouwen van in Indonesië verblijvende militairen

Datum ontvangst bericht:---

Betrouwbaarheid berichtgever: ~~betrouwbaar~~

(B) *Handwritten mark*

Waardering bericht: ~~betrouwbaar~~

Tevens bericht gezonden aan:---

Medewerkende instanties:---

Ondernomen actie:---

no. 50939

B.O.S. van
12 Mei 1949
No.59431 M.v.A.Z.

✓

In antwoord op het terzijde vermeld schrijven wordt medegedeeld, dat de voorzitter van de Nederlandse Vrouwen-Beweging, afd. Den Haag, genaamd:

PD. 2047

Anna Catharina MULDER, gehuwd met H.G.VAN KOERT, geboren te 's-Gravenhage 29 April 1907, wonende Johannesburgstraat 43 te 's-Gravenhage, op een besloten vergadering der N.V.B., genouden op 12 Mei 1949, in het gebouw "Amicitia" te 's-Gravenhage, een opgave verzocht van naam en adres van ouders, wier zoon als soldaat in Indonesië is, opdat ook te 's-Gravenhage een comité gevormd wordt, dat ijvert voor de terugkeer van de militairen uit Indonesië. Tevens verzocht zij een dergelijke opgave van ouders (niet leden), die onder dezelfde omstandigheden verkeren, met welke inzameling de N.V.B. zich eveneens zal bezighouden. Zie in verband met het vorenstaande dezerzijds schrijven Doss.102/42 d.d. 17 Mei 1949.

Overigens is tot heden omtrent de activiteit van het (voorlopig) comité niets gebleken.

De aandacht blijft op deze aangelegenheid gevestigd.

Handwritten (einde)

Handwritten mark

UITTREKSEL

Voor OD 978 Naam Actie Comite tegen Verlenging Diensttijd.

Origineel in OD 535 Naam N.V.B. - (openbare vergaderingen)

Volgnr. Ag.nr. 62354 Aard van het stuk Besl. bijeenk. NVB afd. Den Haag

Afz. Den Haag Datum 17.5.49.

Op 12 Mei 1949 werd in het gebouw "Amicitia" aan het Westeinde te Den Haag, een besloten bijeenkomst gehouden van de afdeling Den Haag van de N.V.B.

Na de rede van VAN PRAAG deelde de voorzitter mede, dat in de pauze aan de aanwezigen steunlijsten voor de stakende stucadoors zouden worden uitgereikt. Zij verzocht de medewerking van de vrouwen om te zorgen voor zo groot mogelijke bedragen op deze lijsten.

Tevens verzocht zij om een opgave van naam en adres van ouders, wier zoon als soldaat in Indonesie is, opdat ook hier ter stede een comite gevormd wordt, dat ijvert voor de terugkeer van de jongens uit Indonesie. Ook verwacht zij zoveel mogelijk namen en adressen van niet-leden (ouders van in Indonesie verblijvende militairen), die het bestuur van de afdeling van de N.V.B. zal inzamelen.

Uitgetrokken door G. Afd./Sectie ACD 4b. Datum 23.7.49

Op aanwijzing van

GEHEIM.

UITTREKSEL

UN : OD 244 N.B.
Ag.no.: 62231
Voor : OD 978

Verbinding : 67.
Oms kenmerk : 619/49 I.D.
Onderwerp : Vergadering op
9 Mei 1949.

Datum: 14 Mei 1949.

Datum van ontvangstbericht : -
Waardering bericht : zeer goed.
Betrouwbaarheid berichtgever : zeer betrouwbaar.
Tevens bericht gezonden aan : de heer Procureur-Generaal,
te 's-Hertogenbosch.
Ondernomen acties : geen.
Medewerkende instanties : geen.

Op 9 Mei 1949 te omstreeks 19.30 uur is door de C.P.N. afdeling Eindhoven in het gebouw van de Waarheid aan de Broekseweg 140 te Eindhoven een spoedvergadering gehouden in verband met de candidaatstelling voor de a.s. gemeenteraadsverkiezingen.

Aanwezig waren: V. TURNHOUT EN VROUW; VERKAART; HANNY NIJHOLT; KLOS SANDERS; NEEDE EN VROUW; GERRITSEN; ZEGERS; BOEK en KASSENAAR.

Deze vergadering werd geleid door van Turnhout. Hij deelde mede, dat deze bespreking nodig was in verband met de samenstelling van een blokklijst. Hij zei verder, dat door het partijbestuur en wel door kamersaad de Groot de internationale lijn naar voren was gebracht en dat deze het eens was met het tijdelijk opheffen van het isolationisme van de partij om hierdoor de bredere lagen van de bevolking te beïnvloeden. Een en ander vond volgens hem ook plaats in China, Frankrijk, en Italië en vooral op het Vredescongres te Parijs vond deze gedachte ingang, terwijl de opheffing van de blokkade te Berlijn door Moskou in deze richting was. Volgens de Groot vloeide hieruit voort, dat de respectievelijke districts- en afdelingsbesturen stimulerend moesten werken om daar, waar het mogelijk was, blokklijsten samen te stellen en zodoende op brede basis te komen.

Verder werd door kamersaad de Groot aanbevolen om bij het organiseren van "Troepen terug" te trachten organisaties en verenigingen te stimuleren hierin mede te werken en de partij op de achtergrond te houden, indien dit hierbij nodig was. De Groot was tevens van mening, dat het vormen van blokklijsten afbreuk zou doen aan het stemmenaantal van de K.V.P. en P.v.d.A.. Deze mededelingen van de Groot zijn volgens gezegde van van Turnhout op Zaterdag, 7 Mei j.l. te Amsterdam tijdens een bespreking gedaan.

Op de vergadering te Eindhoven deelde van Turnhout verder mede, dat de C.P.N. alhier met een blokklijst uit zou komen, waarop de vroegere communist Bakker als lijststaanvoerder zou voorkomen.

Hierop ontstond hevige oppositie door de leden Need, de vrouw van Need en Klos. Need en zijn vrouw waren van mening, dat het vormen van een blokklijst met als eerste Bakker zou uitlopen op een débacle, zoals b.v. met de vorige gemeenteraad het geval was, toen Bakker zich plotseling terugtrok. Mevrouw Need gaf sarcastisch te kennen, dat men ook Valk dan wel, op de lijst kon plaatsen. Zij gaf te kennen zich geheel terug te trekken in de verkiezingsstrijd, indien Bakker op de lijst bleef. Volgens haar had de partij geen verdere behoefte aan infiltratie en Valk werd volgens haar toch al goed genoeg ingelicht.

Van Turnhout heeft hierop geantwoord, dat, indien de meerderheid

MINISTERIE VAN ALGEMEENE ZAKEN

No.: B 59431

Onderwerp: Comité's van vrouwen van in Indonesië verblijvende militairen.

IIIe/c 15

's-Gravenhage, 12 Mei 1949.

nav schr. van Groningen no 59431 in CO 58939.

UITGEBOKT ~~HEHEIN~~

Hiermede moge ik U, wellicht ten overvloede, berichten dat onlangs te Groningen een "Comité van vrouwen van in Indonesië verblijvende militairen" werd opgericht.

Hoofddoel van dit comité is, actie te voeren teneinde een spoedige terugkeer uit Indonesië en desmobilisatie van de echtgenoten der leden te bewerkstelligen.

Mede gezien het feit dat de secretaresse van dit comité een dochter is van een zeer vooraanstaand communist, kan worden aangenomen dat de C.P.N. niet onkundig was van dit initiatief en mogelijk zal trachten elders te instigeren tot vorming van dergelijke comité's.

Ik moge U verzoeken mij te willen doen berichten of in Uw gemeente soortgelijke comité's - waarmede ook bedoeld kunnen zijn comité's van ouders van in Indonesië verblijvende militairen - zijn opgericht of nog in oprichting zijn, waarbij ik in bevestigend geval gaarne zal worden ingelicht omtrent de ontwikkelde activiteit, alsmede omtrent de politieke antecedenten - onder vermelding hunner personalia - van de initiatiefnemsters en/of bestuursleden.

Het Hoofd van de Dienst
@ namens deze:

III

Aan:

- Rp. Groningen a 64935
- " Heerenveen 65214
- " Winschoten a 65711
- " Amsterdam a 62771-68831
- " 's-Gravenhage a 62771-68831
- C.P. Zeeland a 64279
- HCvP. Amsterdam a 62771
- " Rotterdam wordt jaar aantr meer verwacht
- " 's-Gravenhage 62771
- " Utrecht 62771
- " Haarlem a 70086
- " Arnhem 62771
- CvP Enschede 65218

J.G. Orabandaa.

18/1150

Proppel Rullman
19.1.50

Verbinding. No. 54.
Zeer geheim.
No. 244/49

Groning - 58939
R A P P O R T .

Veigno.
- 7 APR. 1949
ACD 58431

58939 co

In verband met de inhoud van ons verslag No. 226/49, d.d. 29 Maart 1949, betreffende een gehouden ledenvergadering van de afd. Groningen van de N.V.B. kan ten aanzien van het daarin vermelde omtrent een op Dinsdag 29 Maart 1949 te Groningen te houden vergadering van de N.V.B. afd. Groningen met vrouwen wier mannen in Indonesië zijn, kan worden vermeld, dat hier aanwezig waren ongeveer 15 vrouwen. Namens de N.V.B. afd. Groningen werd het woord gevoerd door Joukje van der GOOT, geb. te Groningen 28-2-12, wonende te Groningen, secretaresse van de afd. Groningen van de N.V.B. Zij hield een propaganda-rede voor de N.V.B. als zodanig en noemde het optreden van onze militairen in Indonesië ver beneden peil, waarbij zij dit optreden vergeleek met dat der Duitsers in ons land.

Oph. op kaart
P.D. 1816

Dit optreden heeft tot gevolg gehad, dat het te Groningen opgerichte Comité van Vrouwen van Militairen in Indonesië, waarvan de secretaresse is genaamd Swaantje KOLMAN, (geb. te Groningen 23-12-28, wonende te Groningen, Deliplein no. 5/a, (Een dochter van de bekende communist Jan Arend KOLMAN) elke verbinding met de N.V.B. heeft verbroken en nu wil trachten als zelfstandige vereniging de strijd voort te zetten. Bijzonderheden omtrent deze vereniging of dit comité ontbreken nog, doch zullen bij bekend worden onmiddellijk worden gerapporteerd. Einde. - - - - -

∠ vrouw van
Sijbrand Sieberer
LEENBURG, Oph. op kaart
LEENBURG 1885

4 April 1949.

4

K

R A P P O R T

Volgens	OPGELEID
T 19 AUG 1948	
ACD/44335	

B

1/978

Naar aanleiding van het schrijven van de Centrale Veiligheidsdienst te 's-Gravenhage, No. 29231, d.d. 24 Februari 1948, betreffende het verzoek om inlichtingen aangaande De JONG, kan, na een ingesteld onderzoek, het volgende worden vermeld :

→ TJIPKE DE JONG, geboren te Leek 3 Maart 1903, visventel, wonende te Groningen, Grote Leliestraat 12/1, heeft geen vonnissen. In de administratie van de Politie en P.R.A. te Groningen komt hij niet voor.

De Jong bemoeit zich zeer weinig met de Politiek. Hij behoort tot de linkervleugel van de Partij van de Arbeid.

Tijdens een openbare protest-vergadering, tegen verlenging van dienstplicht in Indonesië, gehouden op 6 Februari 1948 te Groningen, werd de Jong gekozen tot secretaris van het comite van actie voor de stad Groningen. In een later door het comite gehouden bijeenkomst werd de Jong de functie van penningmeester toegewezen, terwijl in zijn plaats tot secretaris werd

→ benoemd: HENDRIK VAN WIJK, geboren te Groningen 12 Augustus 1898, magazijnmeester, wonende te Groningen, Jan van Galenstraat 4/a. Van Wijk is een rustig persoon en bemoeit zich nimmer met politiek. Hij behoort tot de gematigde vleugel van de Partij van de Arbeid. Hij heeft geen vonnissen en komt niet voor in administratie van de Politie en P.R.A. te Groningen.

Het comite van actie te Groningen, dat aanvankelijk gesteund werd door de hoofdonderwijzer, **X** de Heer Zoetebier uit Vries - een van de medeoprichters van het comite van actie in Drente - bemerkte al vrij spoedig, dat er weinig animo voor deze zaak bestond. Het comite te Groningen heeft nog wel een poging gedaan om van de afdeling Militaire Zaken een opgave te verkrijgen van alle militairen uit de stad Groningen, die in Indonesië vertoefden, doch toen ook dat geweigerd werd liet het comite al gauw de moed zakken. Daar kwam nog bij, dat de Heer Zoetebier niets meer van zich liet horen en zelfs op een brief van het comite van Groningen niet eens antwoordde.

Zo is het te verklaren, ~~dat~~ dat er na 20 Februari 1948 geen vergadering of bijeenkomst te Groningen meer is gehouden en thans geen enkele actie van het comite meer uitgaat.

Enigetijd geleden heeft het comite zich, in een dringend schrijven, tot de Heer Zoetebier gewend met de vraag hoe te handelen nu de actie verliep. Het antwoord luidde : "De actie maar staken". Daartoe is thans besloten.

Het comite komt begin September nog eenmaal bijeen om aan een klein bedrag aan geld een passende bestemming te geven. Daarmee heeft dan het comite van actie te Groningen opgehouden te bestaan. - - - - -

U Groningen, 18 Augustus 1948.

Rijkspolitie Gewest Groningen
District Heerenveen
Commandant

Heerenveen, 21 Juni 1948.

978
No. 54 a R. G E H E I M

Aan: De Heer Hoofd Centrale Veiligheidsdienst
te ' s - G r a v e n h a g e

Vol. OPGELEGD
23 JUNI 1948
AD 30432

Onderwerp: Actie-comité tegen verlenging van de dienstplicht
Bijlagen: Een.

In antwoord op Uw schrijven, d.d. 8 April 1948, no. 31904 Geheim, deed ik U op 19 Mei j.l. onder no. 54 R. Geheim een rapport toekomen betreffende Klaas Leenstra, geboren 16 Juni 1895, wonende te Nijega no. 94, gemeente Doniawerstal. Deze Leenstra maakte deel uit van een z.g.n. "Actie-comité tegen verlenging van de dienstplicht", opgericht te Joure, gemeente Haskerland. Ik kan U thans over dit comité de volgende nadere gegevens verstrekken:

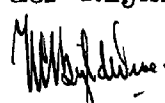
Het initiatief tot oprichting van het comité is uitgegaan van genoemde Leenstra. Deze stelde zich in verbinding met de op dit gebied bekende hoofdonderwijzer Zoetebier uit Vries.

Zie bijgevoegd krantenverslag.

- Op 12 April 1948 werd in het hotel Bijkersma te Joure een openbare vergadering gehouden met als voorzitter de heer Leenstra. Zoetebier trad hier op als spreker. De vergadering was slecht bezocht, naar vermoed wordt, omdat het publiek vreesde, dat er een politieke achtergrond achter zou zitten. Na een rede van Zoetebier werd een voorlopig comité voor Joure en omgeving opgericht. Hierin namen zitting:
- 1e. Klaas Leenstra voornoemd (verdere gegevens U bekend);
 - 2e. Sibbele Bonthuis, geboren te Joure, 3 October 1884, van beroep opperman, wonende te Joure, Kakelsteeg A 293. Is Rooms-Katholiek en vermoedelijk lid van de K.V.P. Is anti-communist. Hij heeft een zoon als dienstplichtig soldaat in Indonesië;
 - 3e. Willem Hofstra, geboren 15 Maart 1895 te Joure, van beroep kruidenier, wonende te Joure, Midstraat A 232. Belijdt de Nederlands-Hervormde Godsdienst en is vermoedelijk lid van de Christelijk Historische Unie. Is anti-communist. Van hem dienen twee zoons in Indonesië;
 - 4e. Douwe van der Veer, geboren te Joure, 25 Maart 1889, van beroep machinaal houtbewerker, wonende te Joure, Midstraat A 183. Hij is Doopsgezind. Vermoedelijk is hij lid van de Partij van de Arbeid. Hij staat bekend als anti-communist. Een zoon van hem is dienstplichtig soldaat in Indonesië.

Op 11 Mei 1948 hield het comité haar eerste openbare vergadering in hotel Bijkersma te Joure, onder voorzitterschap van K. Leenstra. Ook deze vergadering was slechts matig bezocht. Men besloot, zich met een request tot de regering te wenden en hiervoor handtekeningen in te zamelen. Ouders van militairen in Indonesië zegden hun medewerking toe, met als gevolg, dat thans verschillende personen bezig zijn met het verzamelen van handtekeningen.

De Districtscommandant,
De Officier der Rijkspolitie le kl.

W.C. Bijl de Vroe

TEGEN VERLENGING VAN DIENST- TIJD IN INDIË.

12 April 1940.

Joure — Maandagavond j.l. kwamen enige ouders van militairen in Indië en andere belangstellenden van Joure en omstreken bijeen in hotel Bijkersma teneinde te komen tot een actie tegen verlenging van dienstdienst in Indië. De voorzitter, de heer K. Leenstra van Scharsterbrug, zette doel en streven uiteen en heette het comité uit Drente en de heer Zoetebeer van Vries, die het woord zou voeren, welkom.

Na vijf jaar onderdrukking, toen de bevrijding kwam, hebben we feest gevierd, en daartoe bestond alle reden. Velen waren gevallen, veel vernield, en dat temperde de vreugde. Bij het herwinnen van de vrijheid dachten wij niet aan de miljoenen bevolking van Insulinde, die nog zuchtte onder de druk van Japan, terwijl velen daar nog in concentratiekampen verbleven. Later kwam het vraagstuk Nederland-Indië, dat om oplossing vroeg. Vrijwilligers meldden zich om de bevolking daar weer rust, orde en vrede te brengen. Het aantal was echter niet groot genoeg en ook anderen werden opgeroepen naar Indië voor dat doel.

Dit wekte bij velen een ernstige stemming. Onze jongens waren er zich van bewust dat na een grote reis hen een moeilijke zending wachtte. De ouders lieten hen gaan en de jongens gingen, ze deden hun plicht a.s. goede vaderlanders. Ze gingen met het idee dat 2 jaar dienstdienst voor hen lag: en half jaar in opleiding en anderhalf jaar in Indië. Dat was niet een toevalige gedachte, het was gegrond op uitlating van hoger hand aan hen gedaan. Dat is geen peulschietje: de tropische dienstjaren tellen dubbel, het zou dus gelijk staan met drie en een half jaar dienstdienst in Nederland. De jongens (en dus ook de ouders) hebben dit offer gebracht. Nu is de regering voornemens de dienstdienst in de tropen te verlengen, wat een niet geringe toerusting zou betekenen. Het is in Indië tegengelopen zoals het motief luidt. Spr. kan zich dat niet indenken. Het gaat in Indië over onmetelijke afstanden, daarbij de moeilijkheden gevoegd, die het tropisch klimaat oplevert, kon men niet verwachten dat men al spreken kan van tegenlopen. De oorlog met Atjeh heeft jaren geduurd en dat was slechts een klein stukje. Spr. gelooft eerder dat de verlenging berust op het financieel bezwaar van de grote transportmoeilijkheden. Indien dat zo is moeten we die financiële bezwaren samen dragen, maar de jongens, die hun plicht deden, hebben het recht op gestelde tijden te worden afgelost. De actie tegen verlenging van dienstdienst in Indië ontstond in Drente, waar reeds verschillende comité's werden opgericht, die in Provinciale organisatievorm werden vervat. Ook in Leeuwarden, in het Noorden van Friesland in de prov. Groningen en in Zuid-Holland wordt activiteit verwekt. De beweging wil langs zuiver wettige weg het doel bereiken en daartoe adressen en 'n petitionnement aan Kamerleden en Regering zenden. Er zijn 200.000 jongens in Indië, dat betekent dat pl.m. 400.000 ouders, broeders, zusters, verloofden en vrienden belang bij de actie hebben. Deze allen langs de weg van organisatie tot één wil te brengen, zal de regering de stem van het volk om recht uiteindelijk doen vernemen.

Jouster Courant

De ouders in de eerste plaats moeten worden doordrongen van de noodzaak dezer actie, ze moeten tot steun worden bewogen, de idee moet worden uitgedragen. Het gaat om de zaak van de ouders voor hun kinderen, en daartoe moet het beperkt blijven. Daarom wenst men elk politiek- en godsdienstig motief te vermijden, de actie moet daarvan volkomen los staan. Ook de gedachte over de kwestie Nederland-Indië blijft buiten geding. De actie wil geen algemene kritiek op de regering, hij wil geen klachten- of kankerbureau zijn. Men heeft open oog voor de goede behandeling en medische verzorging, die niets te wensen overlaat en waarvoor men alle waardering heeft. Ook het werk van Niwin en Band Nederland-Indië wordt geapprecieerd, doch onze actie - aldus spr. - ligt op ander terrein, al willen we dan ook hopen dat hun houding onze ideeën steun verlenen. Hun parool is: „Wij leven mee met de jongens overzee“, laat het onze zijn: „Wij leven voor onze jongens overzee.“

Op deze boeiende rede, die met aandacht en instemming werd gevolgd, volgde een geanimeerde bespreking, waarbij de heer Zoetebeer de gelegenheid kreeg op enkele punten de zaak iets nader toe te lichten. Ten slotte werd een comité voor Joure opgericht, aanwezigen uit Haskerborne, Scharsterbrug, St. Nicolaasga, St. Johannesga en Delfstrahuizen namen op zich te trachten de bewoners van hun streek tot steun en medewerking te bewegen.

Co. 29620

Districtscommandant Rijkspolitie Heerenveen

No. 54 R. GEHEIM

Volg. no.

OPGELESD
21 MAI 1948

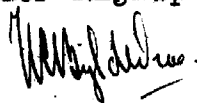
ACD/35864

Bijgaand rapport van de Groepscommandant
Lemmer, d.d. 14 Mei 1948, doorgezonden aan de Heer
Hoofd C.V.D. in antwoord op diens schrijven, d.d.
8 April 1948, no. 31904.

Zo spoedig mogelijk zullen nadere inlichtingen
volgen over de activiteit van het comité, als
bedoeld in genoemd schrijven. Mede zullen dan
bijzonderheden over de andere comité-leden worden
verstrekkt.

Heerenveen, 19 Mei 1948.

De Districtscommandant,
De Officier der Rijkspolitie te kl.

W.C. Bijl de Vroe

Rijkspolitie
Groep Lemmer
Commandant

Lemmer, 14 Mei 1948.

G e h e i m -Persoonlijk.

Aan de Heer Districtscommandant
der Rijkspolitie te Heerenveen.

Onderwerp: Actiecomité tegen verlenging
van de dienstplicht.

Ter voldoening aan het gestelde in Uw
onderschrift d.d. 10 April 1948 nr. 54 R,
Geheim-Persoonlijk, heb ik de eer U beleefd
het volgende te berichten.

Mij bleek dat er een voorlopig comité
van actie tegen verlenging van de dienst-
plicht in het leven is geroepen. Dit comité
bestaat uit de heren K. LEENSTRA, wonende te
NIJEGA nr. 94 gemeente DONIAWERSTAL, W. HOF-
STRA, S. BONTHUIS en D. van der VEER, de laat-
ste drie wonende te JOURE, gemeente HASKER-
LAND. Mij werd medegedeeld dat er in het
begin van April 1948 te JOURE een verga-
dering was gehouden doch over het aantal
bezoekers, de spreker(s) enz. kon men mij
niet inlichten.

In de Jouster courant van 5 Mei 1948 ~~kwam~~
kwam een aankondiging van een vergadering
van genoemd comité voor, welke aankondiging ik
hierbij voeg.

KLAAS LEENSTRA, geboren te JOURE, 16 Juni
1895 en wonende te NIJEGA nr. 94 gemeente
DONIAWERSTAL, is veehouder van beroep. Hij
heeft een zoon, genaamd ALE, die als dienst-
plichtige momenteel in Indië vertoeft. Hij
is Doopsgezind en vermoedelijk lid van de
Partij van de Arbeid. Hij is anti-communist.
Het is een persoon die graag op de voorgrond
treedt. Bij LEENSTRA speelt het eigen belang
een grote rol en algemeen is men van mening
dat hij zich uit genoemd comité terug zal
trekken zodra zijn zoon teruggekeerd is.

De Groepscommandant,
F. Algera.

Antwoord op : Uw brief dd. 8 April 1948, No. 31904. GEHEIM.

Onderwerp : Inlichtingen betreff. O. Holthuis te Harkema-Opeinde, en anderen. 8. MAI 1948
Actie Comité tegen verlenging van de dienstplicht.

Volgno. 10000

8. MAI 1948

ACD 35016

In antwoord op Uw aangehaalde brief, betreffende het vermeldde onderwerp, moge ik U het volgende berichten.

O e d s H O L T H U I S, geboren te Harkema - Opeinde, 24 April 1893, winkelier(h), wonende te Harkema-Opeinde no. 333a, is Nederlander, gehuwd en behoort tot de Gereformeerde Kerken. Vermoedelijk heeft hij altijd te Harkema-Opeinde in de gemeente Achtkarspelen gewoond, althans vanaf 1930. Hij is ~~kruidentier~~ winkelier in kruideniers- en grutterswareh. Hij staat gunstig bekend en is, voor zover bekend, niet met Justitie of Politie in aanraking geweest. Politiek behoort hij tot de Anti-revolutionnaire partij. Hij behoort tot de élite van Harkema-Opeinde en neemt ter plaatse een vooraanstaande plaats in op kerkelijk terrein en politiek gebied. Hij is een conservatief iemand, die het niet eens is met het beleid van de tegenwoordige regering. Te Harkema-Opeinde is van bedoeld Actie Comité niets bijzonders bespeurd, terwijl het ook niet bekend is of meerdere inwoners ook lid zijn van bedoeld comité.

J e l m e r d e V R I E S, geboren te Garijp, 30 Juni 1901, veehouder(h), wonende te Suameer no. 172a, gemeente Tietjerksteradeel, is Nederlander, gehuwd en behoort tot de Nederlandse Hervormde Kerk. Hij heeft altijd in die gemeente gewoond. Hij is een kleine veehouder en niet finacieel draagkrachtig. Politiek behoort hij tot de Christelijke Historische Unie, maar treedt daarbij niet op de voorgrond. Hij staat zeer gunstig bekend en kwam niet, althans niet voor ernstige zaken, met de Justitie of Politie in aanraking. Zijn oudste zoon Sjoerd is op het oogenblik in militaire dienst en in Indië en daar hij niet best een andere kracht kan betalen, is hem er veel aan gelegen om die jongen zo spoedig mogelijk weer thuis te krijgen, omdat zijn zoon hem altijd in het bedrijf hielp. Het betreft hier dan ook meer het zoeken van eigen voordeel, dan het ageren tegen de een of andere instantie. Hij is ook niet tegen de militaire dienstplicht gekant. Hij heeft getracht vrijstelling voor zijn zoon te verkrijgen, doch dit is hem tot op heden nog niet gelukt. Wanneer hij kon vermoeden, dat achter deze actie een politieke (communistische) achtergrond school, dan zou hij voor deze actie direct bedanken en zich er niet meer mee bemoeien.

M e i n d e r t d e H A A N, (en niet U.), geboren te Boornbergum, 8 October 1896, melkcontroleur, wonende te Wartena no. 184, gemeente Idaarderadeel, is Nederlander, gehuwd en belijdt de Nederlandse Hervormde godsdienst. Hij woont sinds 1922 in Wartena. Hij staat gunstig bekend en is volkomen betrouwbaar, ook op politiek gebied. Vermoedelijk behoort hij tot de P.v.d.A., doch niet bij het meer linkse gedeelte; vroeger behoorde hij tot de S.D.A.P. Hij is niet persoonlijk bij deze aangelegenheid betrokken, daar hij geen zoon in militaire dienst heeft. Volgens hem gaat het hier ook niet om, maar wel hierom, dat de regering beloofd heeft de militairen niet langer dan voor twee jaren in dienst te houden en nu blijkt, dat de regering deze belofte niet gestand doet. In geen geval is hier communistische invloed in het spel; was dit wel zo, dan zou hij zich er niet meer mee inlaten. Terplaatse hebben geen communisten zitting in het Actie Comité. Voor ernstige feiten kwam hij in geen geval met de Justitie of Politie in aanraking. Enige maanden geleden had hij gelezen, dat er een vergadering zou worden gehouden te Leeuwarden, in het gebouw "Irene", Nieuwburen. Met twee dorpsgenoten (W. Visser, schipper, en F. Veenstra, boerenarbeider, beiden wonende te Wartena en politiek ook volkomen betrouwbaar) is hij naar die vergadering geweest. Hier sprak een hoofd van een school uit Drenthe. Hij kreeg de indruk, dat de bakermat van dit actie comité is gelegen te BEXT (Dr.). Daarna is een vergadering gehouden te Wartena, alwaar verslag werd gedaan van de vergadering in Leeuwarden. Ongeveer 10 personen waren hier aanwezig. Hierna zijn strooibiljetten verspreid (een exemplaar hiervan wordt aan dit schrijven gehecht). Nadien is er echter niets meer van dit Actie Comité vernomen en schijnt het niet meer te bestaan, althans geen activiteit

meer

meer te ontploien. Aanvankelijk lag het in de bedoeling om een petitionnement met handtekeningen aan de regering aan te bieden, waarin de regering verzocht werd om de eens gegeven belofte na te komen. Er was dan ook geen sprake van een ophitsen tegen de regering en van enige politieke achtergrond is nimmer iets bemerkt. In de provincies Drenthe en Groningen moeten indertijd meerdere vergaderingen zijn gehouden om te komen tot het oprichten van Actie Comités. Vermoedelijk is van de uitvoering van het voorgenomen plan niets gekomen door gebrek aan financiën.

P i e t e r B R O U W E R S, geboren te 't Bildt, 11 December 1902, brandstoffenhandelaar (h), wonende te Hallum no. 13, gemeente Ferwerderadeel, is Nederlander, gehuwd en belijdt geen godsdienst. Hij heeft gewoond in Leeuwarderadeel en verhuisde op 21 - 3 - '30 naar Hallum. Hij staat goed bekend en kwam, voor zover bekend, niet voor ernstige feiten met de Justitie en Politie in aanraking. Het is een serieuze man, die geen last met de politie wil hebben. Hij heeft ook zitting in het plaatselijke bestuur voor Staatspensioenering. Politiek is hij betrouwbaar; vermoedelijk behoort hij tot de P.v.d.A.; in geen geval is hij meer links georiënteerd. Ter plaatse is van enige actie niets vernomen. Hij heeft een zoon als militair in Indië en daarom wordt vermoed, dat hij zich voor dit Actie Comité heeft opgegeven, om daardoor te trachten die zoon zo spoedig mogelijk weer thuis te krijgen. Zijn zo  n was hem behulpzaam in de brandstoffenhandel en hij kan niet best een vreemde kracht betalen, aangezien zijn vrouw ziekelijk is. Hij is een ijverige man, die zich niet op de voorgrond stelt. Van het gezin is ook niets ten nadele bekend. Het is ook niet bekend of meerdere personen te Hallum lid zijn van genoemd Actie Comité.

Ten overvloede moge ik U nog verwijzen naar het rapport, opgemaakt door een lid van de rijkspolitie te Suameer en gevoegd bij mijn maandverslag over de maand, U toegezonden bij mijn schrijven no. 6 GEHEIM, dd. 15-3-'48, in welk rapport reeds op dit Actie Comité de aandacht werd gevestigd. Ook werden hierin genoemd Jelmer de Vries (zie hiervoor) en Jan Hiddema, beiden wonende te Suameer. Laatstgenoemde is A.R. en politiek ten volle betrouwbaar. Ook aan dit rapport was reeds een hiervoren genoemd strooibiljet vastgehecht.

Leeuwarden, 5 - 5 - 1948.

F.

Februari
1948
repv. ggk.

Aan de ouders van militairen in Indië en militairen in opleiding voor Indië.

L. S.!

Ongetwijfeld zult U uit de pers vernomen hebben, dat de Regering voornemens is de dienstdienst voor de militairen in de tropen te verlengen. Deze mededeling heeft U met gemengde gevoelens gelezen, en zeker is ze voor onze jongens in Indië een teleurstelling geweest. Ze hebben metterdaad bewezen hun plicht te willen doen, maar ze rekenden er stellig op na bepaalde tijd terug te mogen keren in het Vaderland.

Het komt ons billijk voor, dat de lasten verdeeld worden, dat onze jongens dus afgelost worden op het tijdstip, dat aanvankelijk was vastgesteld.

Daarom willen we komen tot een **landelijke protestactie tegen verlenging van de dienstdienst in Indië**. Hiertoe richten we een dringende oproep tot U allen. Sticht in de plaats Uwer inwoning een comité voor deze actie, vormt in elk gewest een Provinciaal Comité, waaruit dan het Comité voor het gehele land moet worden gevormd, dat tenslotte ons protest bij de Regering zal indienen.

In de provinciën Groningen, Friesland en Drènthe is de actie ingezet. Deze circulaire heeft tot doel U op te wekken hieraan mee te werken. Het gaat er om de belangen van Uw kind te dienen. Dit kan alleen door organisatie, als éénling wordt Uw stem niet gehoord.

Teneinde alle ouders voor dit idee te verenigen, is het noodzakelijk, dat ieders politieke mening en godsdienstige overtuiging wordt geëerbiedigd, daarom wensen we onze actie los van alle politiek en godsdienst.

Verder is het gebiedende eis, dat de actie zich beperkt tot dit ene punt: **protesteren tegen de verlenging van de dienstdienst**.

Gaarne zullen we van elk opgericht Comité bericht ontvangen, teneinde het contact tussen alle medestanders te bevorderen.

Het Comité voor Zuidlaren:

A. ENTING, Koningstraat 16, Zuidlaren, Tel. 74.

B. HAMMING, Stationstraat 43, Zuidlaren.

B. 31904.

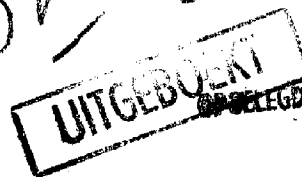
8 April

8.

XXXX
XXXX

GEHEIM.

VI. 11.3.

Actie Comité tegen verlenging van de dienstplicht.

Hiermede heb ik de eer U te berichten, dat mededeling werd ontvangen, dat in meerdere plaatsen in Friesland wordt getracht te komen tot oprichting van Actie Comité's tegen de verlenging van de dienstplicht.

Hiermede zouden - voor zover bekend - zijn belast:

O. Holthuis, wonende te Harkema Opeinde 333 a;
Jelmer de Vries, wonende te Suameer 172 a;
H. de Haan, wonende Wartena 184 en
P. Brouwers, wonende te Hallum.

Ik moge U verzoeken mij in kennis te willen doen stellen met de personalia, politieke oriëntering en verder van belang zijnde gegevens betreffende de genoemde personen, alsmede betreffende de overige leden van bedoeld Actie-Comité. Tevens zal ik daarbij gaarne worden ingelicht omtrent de activiteit van bedoeld Comité.

HET HOOFD VAN DE CENTRALE
VEILIGHEIDSDIENST
Namens deze:

J.G. Crabbendam.

Aan de Heer Districtscommandant
der Rijkspolitie,
te
LEEUWARDEN.

B. 31904.

VI. TZ.3.

G E H E I M.

UITGEBOEKT

8 April

OPGELEGD

8.

Antbr 35064
~~25064~~

Actie Comité tegen verlenging van de dienstplicht.

Hiermede heb ik de eer U te berichten, dat mededeling werd ontvangen, dat in meerdere plaatsen in Friesland wordt getracht te komen tot oprichting van Actie Comité's tegen de verlenging van de dienstplicht. Hiermede zou - voor zover bekend - zijn belast:

K. IJENSTRA, wonende te Scharsterbrug 49.

Ik moge U verzoeken mij in kennis te willen doen stellen met de personalia, politieke oriëntering en verder van belang zijnde gegevens betreffende de genoemde persoon, alsmede betreffende de overige leden van bedoeld Actie-Comité. Tevens zal ik daarbij gaarne worden ingelicht omtrent de activiteit van bedoeld Comité.

HET HOOFD VAN DE CENTRALE
VEILIGHEIDSDIENST
Namens deze:

Aan de Heer Districtscommandant
der Rijkspolitie,

te
M. H. R. N. V. E. E. N.

J. G. Crabbendam.

24 MRZ. 1948

Commissariaat van Politie Leeuwarden

ACD 31904

BUREAU B
25-3-48

Mh.
Ⓢ

B.

Aan de heer Hoofd van de Centrale
Veiligheidsdienst
te
's Gravenhage.

Uw kenmerk No. 29628	Uw brief van 2.3.1948	Ons kenmerk Kab. 44	LEEWARDEN, 22 Maart 1948.
-------------------------	--------------------------	------------------------	------------------------------

Onderwerp: Actie-Comite tegen de verlenging van de dienstplicht.

In antwoord op Uw bovenaangehaald schrijven, heb ik de eer U het volgende te berichten:

Tijdens de op 14 Februari 1948 te Leeuwarden gehouden vergadering werd aan verschillende aanwezigen verzocht in hun woonplaats een actie-comité tegen verlenging van de dienstplicht op te richten. Aan Abe DRIJVER, geboren te Leeuwarden, 16 Mei 1896, handelaar in bloemen, wonende Delistraat 5 te Leeuwarden, werd verzocht een dergelijk comité in deze gemeente samen te stellen. Tot nu toe heeft hij aan dit verzoek niet voldaan, zodat er te Leeuwarden nog geen comité bestaat.

Drijver treedt op politiek gebied niet op de voorgrond. Hij is waarschijnlijk lid van de Partij van de Arbeid. Hij behoort tot de Ned. Hervormde Kerk (vrijzinnig). Zijn naam komt in mijn administratie, noch in het strafregister der Arrondissementsrechtbank te Leeuwarden voor. Ook bij mijn afdeling Politieke Recherche is niets nadeligs van hem bekend.

Andere personen die in Friesland actie-comité's zouden samenstellen zijn:

Comité	—	O. Holthuis, wonende te Harkema-Opeinde 333a, <i>act. korp. polit.</i>
"	—	Jelmer de Vries, wonende te Suameer 172a, <i>act. korp. polit.</i>
"	—	U. de Haan, wonende te Wartena 184, <i>act. korp. polit.</i>
"	X	P. Brouwers, wonende te Hallum en <i>act. korp. polit.</i>
"	—	K. Leenstra, wonende te Scharsterbrug 49. <i>act. korp. polit.</i>

De Commissaris van Politie,
[Handwritten Signature]

Verz. OPGELEGD
16. MRZ. 1948
ACD/31300

Onderwerp: Actie Diensttijdbeperking.

B.

BUREAU B
17-3-48

Rapport.

Hierbij heb ik, Klaas de Boer, Opperwachtmeester der Rijkspolitie behorende tot opgemelde groep en Post, de eer, U het navolgende te rapporteren.

Betreffende doel en strekking van een ingezette landelijke actie om tot beperking te komen van de diensttijd van dienstplichtigen in onze Overzeesche Gebiedsdelen, kan worden verwezen naar bijgaan de affiche.

In hoeverre bedoelde actie een politieke agitatie zou kunnen zijn of worden en of deze actie een bepaalde politieke kleur heeft, kan door mij rapporteur niet worden vastgesteld.

De contactpunten van deze actie te Suameer zijn:

Jelmer de Vries, veehouder, wonende te Suameer nr. 172a en Jan Hiddema, veehouder, eveneens wonende te Suameer nr. 179, beiden in de gemeente Tietjerksteradeel.

Eerstgenoemde is lid van de C.H.U. laatstgenoemde van de A.R.I. Ieder voor zich voor hun partij 100-karaats.

Genoemde personen trachten nieuwe contactpunten te vormen in de gemeenten Achtkarspelen en Smallingerland.

Enige weken terug hebben genoemde personen een vergadering bezocht te Leeuwarden in gebouw Irene aan de Nieuwburen. Hier heeft toen gesproken een zekere Enting van Zuidlaren, die doel en streven van die actie toelichtte. Slijkens informatie is Drenthe de bakermat van genoemde actie. Een onderwijzer uit het dorp Idde (mij rapporteur onbekend) zou de eerste stoot tot deze actie gegeven hebben.

Te Smilde is door vrijwel de gehele gereformeerde gemeente op aangeboden lijsten getekend.

De contactpersonen te Suameer weten zelf niet beter of deze actie staat geheel los van iedere partijpolitiek.

Waarvan door mij rapporteur naar waarheid is opgemaakt en gesloten dit rapport en overgegeven aan de Groepscommandant te Noordbergum. Gesloten te Suameer, 8 Maart 1948.

De Opperwachtmeester,
w.g. K.de Boer.

Aan:

de Heer Groepscommandant der Rijkspolitie
te
Noordbergum.

Gezien en doorgezonden.

Stempel Groepscommandant
Tietjerksteradeel
nr. 210-48
d.d. 9-3-1948.

4x

bylage 31300.

**Aan de ouders van militairen in Indië en
militairen in opleiding voor Indië.**

L. S.!

Ongetwijfeld zult U uit de pers vernomen hebben, dat de Regering voornemens is de dienstdtijd voor de militairen in de tropen te verlengen. Deze mededeling heeft U met gemengde gevoelens gelezen, en zeker is ze voor onze jongens in Indië een teleurstelling geweest. Ze hebben metterdaad bewezen hun plicht te willen doen, maar ze rekenden er stellig op na bepaalde tijd terug te mogen keren in het Vaderland.

Het komt ons billijk voor, dat de lasten verdeeld worden, dat onze jongens dus afgelost worden op het tijdstip, dat aanvankelijk was vastgesteld.

Daarom willen we komen tot een **landelijke protestactie tegen verlenging van de dienstdtijd in Indië**. Hiertoe richten we een dringende oproep tot U allen. Sticht in de plaats Uwer inwoning een comité voor deze actie, vormt in elk gewest een Provinciaal Comité, waaruit dan het Comité voor het gehele land moet worden gevormd, dat tenslotte ons protest bij de Regering zal indienen.

In de provinciën Groningen, Friesland en Drenthe is de actie ingezet. Deze circulaire heeft tot doel U op te wekken hieraan mee te werken. Het gaat er om de belangen van Uw kind te dienen. Dit kan alleen door organisatie, als éénling wordt Uw stem niet gehoord.

Teneinde alle ouders voor dit idee te verenigen, is het noodzakelijk, dat ieders politieke mening en godsdienstige overtuiging wordt geëerbiedigd, daarom wensen we onze actie los van alle politiek en godsdienst.

Verder is het gebiedende eis, dat de actie zich beperkt tot dit ene punt: **protesteren tegen de verlenging van de dienstdtijd**.

Gaarne zullen we van elk opgericht Comité bericht ontvangen, teneinde het contact tussen alle medestanders te bevorderen.

Het Comité voor Zuidlaren:

- A. ENTING, Koningstraat 16, Zuidlaren, Tel. 74.
- B. HAMMING, Stationstraat 43, Zuidlaren.

R.P. Wanschoten

Weekoverzicht

25 Mrt 1948

VERSLAG VERGADERING PROTESTACTIE TEGEN VERLÉNGING VAN DE DIENST TIJD IN INDIÉ, op 4 Maart 1948 TE WILDERVANK

Volgno.
5. MRZ. 1948
ACD/3/303

Aanwezig: 14 personen

- | Spreker: ROELOF FIEBKO ten KATE, geb. te Muntendam 25 Juni 1920 landbouwer, wonende te BORGERCOMPAGNIJ, H. 5, gem. Muntendam.

BUREAU B
15.3.48

Devergadering, die onder auspiciën stond van R.F. ten Kate, werd, te omstreeks 20.00 uur door Ten Kate met een korte toespraak geopend, waarbij hij zijn teleurstelling uitsprak over het feit dat deze bijeenkomst door slechts 14 personen werd bezocht. Hij bracht vervolgens naar voren dat deze actie geen godsdienstige- of politieke achtergrond had, daar anders, volgens hem, een versnippering daarvan zou plaats hebben. Spr. ging vervolgens in het kort na hoe de dienstdtijd van de militairen voor lo Mei 1940 was geregeld. Iedere militair wist toen hoe lang hij moest dienen en dat is thans niet het geval.

Hoewel na de bevrijding van ons land de behoefte aan een nieuw leger zich meer dan ooit kenmerkte, werd terstond daarmee een aanvang gemaakt, gezien het feit dat de bevolking van onze overzeesche gebiedsdelen nog steeds gebukt ging onder de Japansche bezetting. Teneinde dit volk in vrijheid te doen het leven moest de "Jap" uit ons mooie Insulinde worden verdreven. Ieder weldenkende Nederlander ging hiermee accoord en was bereid daarvoor gevraagde offers te brengen.

Spr. deelde verder mede dat door de regering de norm gesteld was van 2 jaar dienstdtijd en wel 1/2 jaar opleiding en daarna 1 1/2 jaar in de tropen, waarna aflossing zou volgen. Afgaande op de meldingen in verschillende dagbladen is de regering voornemens de dienstdtijd voor militairen in de tropen te verlengen. Deze mededeling is met gemengde gevoelens gelezen en betekent voor onze jongens een teleurstelling. Billijk zou zijn dat de lasten verdeeld worden. Daarom willen wij komen tot een protestactie tegen verlenging van de dienstdtijd in Indië. Sticht in de plaats Uwer inwoning een comité voor deze actie; vormt in elk gewest een provinciaal comité, waaruit dan het comité voor het gehele land moet worden gevormd, dat tenslotte ons protest bij de regering zal kunnen indienen. Het gaat om de belangen van Uw kind te dienen. Het is verder een gebiedende eis dat de actie zich beperkt tot dit ene punt, n.l. protesteren tegen de verlenging van de dienstdtijd. Er werd daarna een comité gevormd dat bestaat uit de volgende personen:

Comité Wildervank

- | Kornelis Drenth, geb: te Hoogezand, 9 Februari 1898, landarbeider, wonende te Wildervank, D.229;
 - | Hendrik Wever, geb. te Wildervank, 21 December 1888, pakhuis-knecht, wonende te Wildervank, B. 183;
 - | BEREND WESTERBRINK, geb: te Veendam, 14 Juli 1890, kruidenier wonende te Wildervank, A. 126. Deze laatstewerd met algemene stemmen aangewezen als afgevaardigde voor de vergadering van het provinciaal comité.
- Tenslotte werden nog enige vragen gesteld, die door Ten Kate werden beantwoord.

De Wnd. DISTRICTS-COMMANDANT
Dir.Off. der Rijkspolitie 3e klasse
W. de GAST

G.a. de Appenms. Mns chef.
Wanschoten

22 Maart

8.

B. 31303.

XXXX
XXXX

VI. TZ.2.

GEHEIM.

OPGELEGD

Comité's van Actie tegen
verlenging diensttijd.

UITGEBOEKT

Te Uwer informatie moge ik U mededelen, dat het in het begin 1948 in Eext (Dr.) opgerichte "Comité van Actie tegen verlenging van de diensttijd in Indonesië", inmiddels werd gevolgd door de oprichting van gelijksoortige comité's in verschillende gemeenten in Groningen, Friesland en Drenthe.

De bedoeling der oprichters is zoveel mogelijk plaatselijke comité's te doen oprichten in het gehele land.

Uit vertegenwoordigers dezer plaatselijke comité's zullen provinciale comité's worden samengesteld, waaruit dan weer een comité voor het gehele land zal worden gevormd, dat t.z.t. namens allen een protest tegen de verlenging van de diensttijd in Indonesië bij de regering zal indienen.

Provinciale comité's zijn thans gevormd in Groningen, Friesland en Drenthe.

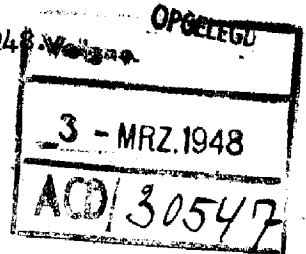
De plannen der comité's gaan uitsluitend in de richting van een protest bij de regering tegen de huus inziens niet verantwoorde verlenging van de militaire diensttijd in Indonesië.

Tot op heden is van enige politieke invloed in welke richting ook, in de genoemde comité's niets gebleken, terwijl ook toetreding tot de comité's door extremistische personen niet kon worden vastgesteld.

HET HOOFD VAN DE CENTRALE
VEILIGHEIDSDIENST
Namens deze:

J.G.Crabbendam.

Aan de Heer Hoofd der Afd. 3 B
van de Generale Staf,
Juliana-kazerne,
Clingendaal,
te
'S-GRAVENHAGE.

B.

Aan: de Heer Hoofd van de Centrale Veiligheidsdienst
te 's - G r a v e n h a g e.

In afschrift aan: de Heer Procureur-Generaal,
fgd. Directeur van Politie, te L e e u w a r d e n.

Onderwerp: actie tegen verlenging van de militaire diensttijd.

Antw. op: Uw schrijven dd. 24-2-'48, no. 29231.

BUREAU B
CO. - 1/3
3-3-48.

B. 3-3-48

Sedert enige tijd wordt in de provincie Drenthe actie gevoerd tegen de van Overheidswege voorgenomen maatregelen van verlenging der militaire diensttijd. Uit binnengekomen rapporten over deze actie is mij gebleken dat geen politieke doelstellingen worden nagestreefd, terwijl de leidinggevende figuren in deze voor een groot deel personen zijn, van wie een bloed- of aanverwant als militair in Indië verblijft. Er heeft zich een provinciaal comité gevormd, waaruit enige plaatselijke comité's zijn ontstaan. Van deze comité's gelieve U onderstaand de namen en antecedenten aan te treffen van die leden, welke mij bekend zijn.

Provinciaal Comité

- Gerke HOF, geboren 30-8-'97, van beroep Hoofd der O.L. School te Midlaren, wonende te Midlaren C. 70, gemeente Zuidlaren. Lid P.v.d.A. Staat zeer gunstig bekend. Heeft geen extremistische neigingen.
- Wessel SPOELDER, geboren 15-7-'01, van beroep bakkersknecht, wonende te Beilen aan de Brinkstraat 17. Politieke oriëntatie: P.v.d.A. Treedt niet op de voorgrond.
- Hendrik RUTGERS, geboren 31-3-'88 te Eelde, van beroep timmerman, wonende te Eelde aan de Hoofdweg 65. Is wegens wanbetaling door P.v.d.A. geroyeerd als lid. Wordt geschetst als een onbetrouwbaar agressief persoon. Treedt op pol. terrein niet op de voorgrond.
- Jans HUIZING, geboren 12-2-'24 te Groningen, van beroep melkventer, wonende te Buinen B. 120, gemeente Borger. Oud S.D.A.P.-er. Thans vermoedelijk georiënteerd op P.v.d.A. Geen revolutionaire neigingen. Staat gunstig bekend.
- Harm ten HOF, geboren 2-7-'98 te Nwe Pekela, van beroep varkenshandelaar, wonende te Gasselte no. 139. Georiënteerd op P.v.d.A., geen lid. Bestuurslid plaatselijke Oranjevereniging en van V.V.V. Heeft sluw en berekenend karakter. Niet betrouwbaar.
- Marten de VRIES, geboren 29-5-'99 te Roden, van beroep timmerman-aannemer, wonende te Roden no. 206. Staat gunstig bekend en is vermoedelijk georiënteerd op P.v.d.A.
- Arnoldus Martinus van WIJK, geboren 8-6-'92 te Eelde, van beroep varkenskoopman, wonende te Vries A. 36. Hij behoort tot de Christelijk Historische Unie. Staat zeer gunstig bekend.
- Harmannus ZOETEBIER, geboren 6-5-'97 te Dalen, van beroep hoofd der O.L. School te Ide, gemeente Vries, wonende te Ide D 16, gemeente Vries. Is partijloos of georiënteerd op de P.v.d.A. Treedt op pol. gebied niet op de voorgrond. Staat zeer gunstig bekend.
- Jan ROZEVELD, geboren 4-11-'95 te Anloo, van beroep machinist, wonende te Bext E 147, gemeente Anloo. Vermoedelijk georiënteerd op de P.v.d.A., doch beweegt zich niet op politiek terrein. Staat gunstig bekend.
- Hendrik SPEELMAN, geboren 7-5-'05 te Gieten, van beroep arbeider, wonende te Bonnen

Bonnen B. '66, gemeente Gieten. Politiek delinquent. Heeft een zoon als militair in Indië. Niet communistisch georiënteerd.

— Goozen de VRIES, geboren 20-9-'05 te Veendam, van beroep brandstoffenhandelaar, wonende te Peize B 312 IV, gemeente Roden. Politieke oriëntatie niet bekend. Is op dit en alle ander gebied niet te peilen. Wordt plaatselijk niet ten volle vertrouwd, tenminste niet als zakenman.

Plaatselijke comité's:

Vries:

A.M. v. WIJK voornoemd;

— Geert WEGGEMANS, geboren 30-6-'93 te Odoorn, van beroep landbouwer, wonende te Vries A 213. Behoort tot de C.H.U. Staat gunstig bekend.

— Markus DEKKER, geboren 11-2-'92 te Assen, van beroep huisschilder, wonende te Vries A. 122. Behoort tot de C.H.U. Staat gunstig bekend.

Gieten:

H. Speelman voornoemd;

— Berend EMSING, geboren 11-1-'98 te Gieten, wonende te Gieten A. 138. Vermoedelijk georiënteerd op de P.v.d.A. Staat gunstig bekend.

— Jan PRONK, geboren 25-6-'02 te Borger, wonende te Gieten A 238. Vermoedelijk georiënteerd op de P.v.d.A. Staat gunstig bekend.

Eext:

J. ROZEVELD voornoemd;

— Hinderikus BRINKS, geboren 26-3-'04 te Anloo, van beroep landbouwer, Ned. Herv., wonende te Eext E 66, gemeente Anloo. Georiënteerd op P.v.d.A. Staat gunstig bekend.

— Gezinus MARTENS, geboren 18-3-'04 te Anloo, van beroep landbouwer, wonende te Eext E 82 a, gemeente Anloo. Georiënteerd op P.v.d.A. Staat gunstig bekend.

— Hendrik SCHUILLING, geboren 13-9-'99 te Anloo, van beroep landbouwer, wonende te Eext E 207, gemeente Anloo. Georiënteerd op P.v.d.A. Staat gunstig bekend.

— Lukas POL, geboren 5-1-'48, van beroep molenaar op zuivelfabriek, wonende te Eext E 9, gemeente Anloo. Georiënteerd op P.v.d.A. Staat gunstig bekend.

— Henderikus MARTENS, geboren 14-1-'01 te Anloo, van beroep botermaker, wonende te Eext E 188, gemeente Anloo. Georiënteerd op P.v.d.A. Staat gunstig bekend.

— Egbert HOVENKAMP, geboren 11-3-'83 te Anloo, van beroep landbouwer, wonende te Eext E 71, gemeente Anloo. Was lid van de v.m. S.D.A.P. Hangt vermoedelijk de C.P.N. aan. Staat wel gunstig bekend.

— Jan WITTING, geboren 26-6-'04 te Anloo, van beroep landbouwer, wonende te Eext E 219, gemeente Anloo. Georiënteerd op P.v.d.A. Staat gunstig bekend.

Peize:

G. de VRIES voornoemd;

— Roelof LUINGE, geboren 27-1-'90 te Peize, van beroep landbouwer, wonende te Peize B 128. Politiek delinquent. Huidige politieke oriëntatie niet bekend. Heeft een zeer gesloten karakter.

— Klaas NIEBOER, geboren 2-9-'02 te Ten Boer, van beroep tolgaarder, wonende te Peize A 62. Tijdens Duitse bezetting pro-Duits. Vermoedelijk georiënteerd op P.v.d.A.

Het streven der comité's is er op gericht tot een landelijke actie te komen en door middel van deze actie te bereiken, dat de door de Regering voorgenomen maatregelen tot verlenging van de militaire dienstdienst niet door haar tot uitvoering zullen worden gebracht.

De Districtscommandant,
Dir. Off. d. Rijkspolitie 3e kl.,
Jhr. W.A. Gevers Deynoot.

Wekoverzicht.
3 MRT 1948

OPGELEED

Volgno.

26 FEB. 1948

ACD/30195

B

R A P P O R T.

BUREAU B
27-2-48

VERSLAG VAN EEN OP VRIJDAG 20 FEBRUARIA 1948 TE GRONINGEN GEHOUDEN OPENBARE PROTEST-VERGADERING TEGEN VERLENGING VAN DIENSTVELICHT IN INDONESIË IN HET TEHUIS, LUTKENIEUWSTRAAT TE GRONINGEN.

Aanwezig waren 70 personen waarvan de helft vrouwen. Zaalcapaciteit 160. In de zaal waren geen versieringen aangebracht, terwijl militairen in uniform niet aanwezig waren. Ook deze keer trad de heer ZOETEBIER, hoofdonderwijzer uit Vries, als spreker op. Hij leidde ook deze vergadering.

Spreker haalde de inhoud van enige couranten-artikelen aan waarin gezegd was, dat de zaak in Indonesië was tegengelopen, hetgeen het gevolg had, dat de Diensttijd voor Militairen moest worden verlengd. Men zei toen: "Onze jongens hebben pech gehad! Niets meer en niets minder. Moeten wij hierin echter berusten? Deze gedachte kwam op bij enkele bewoners in een klein plaatsje in Drente. De meeste mensen denken; "Erzal toch wel niets aan te doen zijn." In tegenstelling met deze redenering deelde spreker mede, dat er in de provincie Groningen reeds vele comité's van actie zijn opgericht, behalve in de stad Groningen. In de dorpen gaat het ~~het~~ gemakkelijker dan in een stad, aangezien de mensen in de dorpen elkaar allen kennen.

Het doel van deze actie is, bij de regering een protest in te dienen, tegen het voornemen de diensttijd te verlengen. Als men een eenheid wenst, dan moet men zekere heilige huisjes sparen. Het is daarom de bedoeling de politiek buiten deze zaak te houden, terwijl men zich ook van kritiek op enige godsdienstige richting wil onthouden. Spreker wekte op tot actie. Het is niet de bedoeling kritiek op de regering uit te oefenen. Dit zullen wij straks wel doen, aldus spreker, bij de aanstaande verkiezingen. Aan het slot van de vergadering werd een comité van actie gekozen, waarin de volgende personen zitting namen:

Grietje AALDERS, geb. te Groningen 10 December 1899, echtgenote van Jan LEUPEN, geb. te Delft 10 November '98 wonende te Groningen Ripperdalaan 13^a.
Wessel van der LAAN, geb. te Loppersum 7 Mei 1880, won. te Groningen NW. Bleekerstraat 93.
Johannes KATERBORG, geboren te Haren (Gr.) 7 November '93, Billitonstraat 21..

De vergadering had een rustig en ordelijk verloop. Na afloop van de vergadering werd bij de uitgang gecollec-teerd voor de onkosten van deze bijeenkomst. - - - - -

GRONINGEN, 21 Februari 1948..

L.D. Assen
No. 98

Geheim

Volgens

OPGELEED

21 FEB 1948

19903

AAN

het Hoofd van de Centrale Veiligheidsdienst
Hoofdbureau B
Javastraat 68
te

's-GR A V E N H A G E.-

BUREAU B

23-2-48

Hierbij heb ik de eer UHoogEdelGestrenge te doen toekomen een rapport no. 98 houdende het verslag van een openbare protestvergadering, die op Woensdag 11 Februari j.l. te Assen werd belegd.-

De C.v.P.

In afschrift doorgezonden naar de Heer Procureur-Generaal, fgd. Directeur van Politie te LEEUWARDEN.-

diensttijd? (zie ook Co 29900) BVI

ONDERWERP: Verslag openbare protestvergadering tegen verlenging van de dienstplicht, die op Woensdag 11 Februari 1948 te Assen in café BOELE GEERTS werd gehouden.

ZAALCAPACITEIT: 300 personen
AANWEZIG: 40, w.o. 17 vrouwen
MILITAIREN: gene
SPREKER: / HOF, onderwijzer te Zuidlaren

Weekoverzicht.
- 3 MARI 1948

R A P P O R T No. 98.

Naar aanleiding van opgemeld onderwerp heb ik de eer UEDELGESTRENGE het navolgende te rapporteren:

Spreker sprak zijn teleurstelling er over uit, dat de opkomst zo gering was. Vervolgens zeide spreker, dat de alarmerende berichten in de pers en in de radio over een mogelijke verlenging van de dienstplicht oorzaak zijn geweest van de gedachte, dat tegen deze verlenging iets gedaan moest worden. Alle ouders, vrouwen of meisjes, die hun zoon, man of verloofde in Indië hebben, hebben er direct belang bij. Dit idee is nu uitgewerkt. In een dorp (waarschijnlijk Gieten, rapporteur) is men de mensen bij langs gegaan om te zien of in die mensen hetzelfde leefde en ze hetzelfde voelden wat ons beroerde, om zo gezamenlijk het initiatief te nemen om een vereniging te stichten. Van Gieten uit moesten dan Eext, Annen en Zuidlaren op dezelfde manier bewerkt worden. Overal moest men comiteetjes stichten om zo tot een provinciaal comité te komen. Vervolgens moest van het centrum (Assen) de andere provinciën worden bewerkt om zodoende een massale aandrang op de regering te kunnen uitoefenen, opdat van het regeringsplan niets terecht komen. Vorige week is het provinciaal comité voor Drenthe samengesteld. De eerste stap is gedaan. Bij die oprichting waren 47 leden aanwezig, die 14 gemeenten vertegenwoordigden. De bedoeling is nu om de Assenaren te bewerken om daarna een vergadering uit te schrijven. Verder om in Assen het kernpunt van de generale federatie te vormen. Met deze plannen zijn we in zee gegaan, maar we hadden niet gedacht, dat er iemand-bij wijze van spreken met de sabel tussen de tanden-daartegen in zou gaan. Dat iemand bedenkingen zou hebben tegen ons doel. Het is toch begrijpelijk, dat niemand graag wil hebben dat zijn (haar) bloedverwant langer dan het nodig is in Indië rondwaart, die daar overigens belangrijk werk doet. Ik kann me niet begrijpen dat men ons tegenwerkt om bij de regering door middel van een petitionnement daartegen te protesteren. Dat iemand daar bedenkingen tegen kan hebben! Toch is dit gebleken. We hebben geprobeerd om in Emmen contact te krijgen. Emmen heeft echter gezegd: "Waarvoor is dat nodig? We hebben toch de Band Nederland-Indië? Het is maar het beste dat we ons niet aan jullie storen. We zullen het wel in onze Band ter sprake brengen". Maar mijnne toehoorders sindsdien hebben we er niets meer van gehoord. Spreker wees er op dat men door huis aan huis bezoek moest trachten de mensen voor het doel te winnen. Over politiek wordt niet gesproken. Spreker haalde nog aan dat men ook contact met Oosterwolde had gezocht. Wat zei men echter daar? "Het loopt zeker weer tegen de verkiezingen hē en nu moeten jullie zeker zien, dat één van jullie in de Provinciale Staten komt". Ook is mij ter ore gekomen, aldus spreker, dat men voorzichtigheidshalve gevraagd heeft wat voor politieke richting ik had. Wat kan dat nu schelen? Of dat dit streven nu van de kant der A.R. of van de P.v.d.A. komt, dat heeft met politiek niets te maken. Spreker wakte de aanwezigen op om ook

in

in Assen op een zelfde manier te werk te gaan als men dat in de dorpen doet. Wek ze op om lid te worden van de vereniging die zichzelf weer oplost wanneer het niet meer nodig is. Het kan zijn dat de regering de zaak overneemt of dat in Indië de zaak nog eens bekeken wordt. Want thans schijnt het tenminste niet zo slecht te gaan. We moeten de mensen uiteenzetten wat we willen. Ons doel is reeds tot buiten de provincie Drenthe doorgedrongen. Vorige week hebben we een vergadering te Groningen gehad. Aanstaande Zaterdagmiddag hebben we een vergadering in Leeuwarden. Wij groeien nog steeds, al is het ook niet zo als we verwacht hadden. Ik hoop niet, dat we te laat komen. Zolang de Tweede Kamer het wetsontwerp om de diensttijd op 2½ jaar te brengen nog niet heeft aangenomen, hebben wij nog kans om het tegen te houden. Volgens vroeg spreker of er onder de aanwezigen nog personen waren, die een andere mening waren toegedaan of enkelen, die misschien vragen hadden te stellen. Deze mochten ook van politieke aard zijn. Toen er echter niemand naar voren trad, concludeerde spreker, dat alle aanwezigen het met hem eens waren. Hij sprak nogmaals zijn teleurstelling er over uit, dat de opkomst zo gering was, maar zeide het thans op een andere manier te willen proberen. Hij wekte de aanwezigen nogmaals op om het gesprokene op een vergadering van de Band Nederland-Indië te berde te brengen. Ik ben van mening dat er veel misverstand bestaat. De Band zegt vast: "Dat is ongezond, niet aan meedoen". Ik zeg echter jullie moeten die Band van het tegendeel overtuigen. Men moet dit wanbegrip weerleggen. Dit comité beoogt er geen eer mee in te leggen. Als wij onze jongens maar weer terugkrijgen. Als de regering echter zegt, dat het niet kan, dan zal ik misschien als een gestrikt konijn wel wat tegenspartelen maar ik zal me er bij neerleggen. Als inderdaad verlenging noodzakelijk is dan zullen we het slikken. Spreker zeide, dat destijds gezegd is dat er 2 jaar gediend moest worden. Op dit punt is verschil van mening. De regering zegt: 2 jaar in Indië en een ½ jaar oefentijd in Nederland. Anderen beweren weer, dat bij die 2 jaar de oefentijd al inbegrepen is. Ik sluit me bij de laatste mening aan, aldus spreker. We moeten daarom protesteren. Protesteren uit Gieten alleen helpt niet want dat horen ze in Den Haag niet. Protesteren uit Drenthe dan luistert de regering met een half oor. Een landelijk protest zal echter een geluid doen horen dat tot in den Haag doorklinkt. Ik wil daarom een ieder die hier aanwezig is deze opwekking meegeven: Denk na over hetgeen gezegd is, probeer anderen er van te overtuigen zodat ze ook meedoen. Draag hetgeen hier besproken is uit buiten Assen onder Uw vrienden en kennissen. We kunnen reeds op Drenthe rekenen. Ook in Groningen waren op de laatste vergadering een 12-tal gemeenten vertegenwoordigd. Met 14 dagen is er heel wat te bereiken. Als dit nu een zaak van lange adem was dan zou hiervoor meer propaganda gemaakt kunnen worden. Wij zullen echter haast moeten maken. Binnenkort zal er een beroep worden gedaan op de Asser ingezetenen voor een handtekening onder een petitionnement.-

Om half tien werd de vergadering besloten. Het geheel had een ordelijk verloop.

Hiervan opgemaakt dit rapport te Assen, 14 Februari 1948.

Assen, 20 Februari 1948.

No.210. I.D. GEHEIM.Werkoverzicht.
- 3 MRI 1948OPGELEED
21.FEB.1948

29900

Aan: de Heer Hoofd v.d. Centrale Veiligheidsdienst
te 's-Gravenhage.

BUREAU B

23.2.48

Ter kennisneming aan: de Heer Procureur-Generaal,
fgd. Directeur van Politie, te Leeuwarden.

Onderwerp: Actie tegen verlenging van diensttijd.

Op 3 Februari 1948, te 19.30 uur, werd in café Beugeling te Zuidwolde een vergadering gehouden voor ouders van militairen en toekomstige militairen, om te protesteren tegen verlenging dienstplicht in Indië, welke vergadering vooraf was afgekondigd in de Meppeler Courant van 2 Februari 1948.

Ten aanhore van zeven inwoners uit de gemeente Zuidwolde, opende de spreker, een zekere Spoelder, bakkersknecht, wonende te Beilen, de vergadering met de vraag of de aanwezigen het er mee eens waren dat de militairen te lang in dienst werden gehouden. Volgens hem diende er geprotesteerd te worden tegen verlenging diensttijd en zou de militairen geen langere diensttijd mogen worden opgelegd dan $\frac{1}{2}$ jaar in Holland en hoogstens $1\frac{1}{2}$ jaar in Indië.

Toen in antwoord hierop door de Heer H. Harens en J. Haar de vraag werd gesteld waar deze zaak van uitging werd daarop door Spoelder geen positief antwoord gegeven. Hij zeide: "In het Noorden zijn er al heel wat van deze vergaderingen gehouden en in Assen is aan contact-commissie in het leven geroepen waarin men mij ook heeft gekozen."

Harens repliceerde met erop te wijzen, dat ook door de "Band Nederland-Indië" het verzoek tot de Regering gericht zal worden de jongens niet langer dan 2 jaren in militaire dienst te houden en dat het hem wenselijker voorkwam dat dit door die vereniging geschiedde dan door een of andere protest-commissie.

Spoelder antwoordde: "Als er dan maar geprotesteerd wordt."

Toen ook de overige aanwezigen zich bij de mening van Harens aansloten en Spoelder begreep dat hij geen succes kon boeken, werd van het onderwerp afgestapt en is nog enige tijd de politieke situatie in het algemeen besproken.

Uit opmerkingen die de Heer Spoelder maakte was af te leiden, dat hij tegen het "Marshall plan" was.

Spoelder gedroeg zich overigens zeer fatsoenlijk in zijn uitlatingen. Politieke partijen kwamen niet in het geding.

Door niemand der aanwezigen werd medewerking toegezegd.

Een plaatselijke commissie werd niet samengesteld.

Personalia spreker: Wessel SPOELDER, geboren te Ruinen 15 Juli 1901. van beroep bakkersknecht, wonende te Beilen, Brinkstraat 17.

Staat de politiek van de P.v.d. A. voor, doch is geen aangesloten lid. Treedt op politiek terrein niet op de voorgrond. Een zoon van hem verblijft als militair in Indië.

De Districtscommandant,
Dir. Off. der Rijkspolitie 3 kl.
Jhr. W.A. Gevers Deynoot.

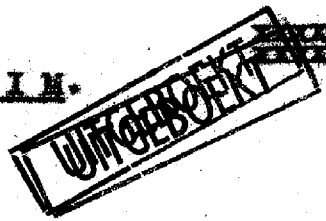
[Handwritten signature]

Zie ook
Co 29903

B. 29628.

VI. TZ.3.

GEHEIM.

2 Maart

000000

*Amst
20/3/1948*

"Actie Comité tegen de verlenging van de dienstplicht."

Naar aanleiding van Uw verslag van een op 14 Februari 1948 te Urent gehouden protestvergadering tegen de verlenging van de dienstplicht, moge ik U verzoeken mij in kennis te willen doen stellen met de politieke antecedenten en de volledige personalia van de leden van het te Leeuwarden op te richten comité. Tevens zal ik het op prijs stellen op de hoogte te worden gehouden van de door dit comité te ontplooiende activiteit.

HET HOOFD VAN DE CENTRALE
VEILIGHEIDSDIENST
Namens deze:

Aan de Heer Commissaris
van Politie,

LEEWARDEN.

L. L. van Laere.

B. 29628.

~~XXXX~~
~~XXXX~~GEHEIM.

UITGEBOKT

11 1948

VI. TZ.3.

Actie-comité tegen de verlenging van de dienstplicht.

A/31904

Te Uwer informatie moge ik U berichten, dat te Eext (Dr.) een "Actie-comité tegen de verlenging van de dienstplicht" is opgericht. Dit comité, dat onder leiding zou staan van een hoofdonderwijzer te Vries (genaamd Zoetebier), belegt thans nog voornamelijk in het Noorden des lands protestvergaderingen, waarbij men tracht aan te tonen, dat de Regering zich niet houdt aan haar destijds aan de in Indonesië vertoevende militairen gedane beloften. Hoewel men, naar op dergelijke vergaderingen steeds weer wordt verklaard, zich buiten de politiek zou houden, wordt meermalen scherpe kritiek op de Regering geleverd.

Het actie-comité, dat er inmiddels in geslaagd is in vele plaatsen in Drenthe en Groningen onder-comité's samen te stellen, strekt zijn activiteit thans tevens uit tot de provincie Friesland, waar men op 14 Februari 1948 te Leeuwarden een vergadering hield.

Aangezien men voornemens is ook in andere Friese plaatsen zoals Het Bildt, Idaarderadeel, Achtkarspelen, Tietjerksteradeel, Leeuwarderadeel etc. dergelijke comité's op te richten, moge ik U verzoeken mij met de ontwikkeling van bedoelde actie op de hoogte te willen doen houden, waarbij ik - indien mogelijk - tevens gaarne in kennis zal worden gesteld met de politieke antecedenten en de personalia van de initiatiefnemers en eventuele comité-leden.

Een verslag van een op 6 Februari 1948 te Groningen door dit comité gehouden protestvergadering komt voor in het door mijn dienst uitgegeven weekoverzicht No.7/48 van 14 tot 21 Februari 1948.

HET HOOFD VAN DE CENTRALE
VEILIGHEIDSDIENST
Namens deze:

L.L.van Laere.

Aan de Heer Districtscommandant
der Rijkspolitie,
te

~~HEERENVEEN~~ Leeuwarden

L.D. Leeuwarden
del

Weekoverzicht.

Par., H datum 23 FEB 1948

Volg.
OPGELEGD
14 FEB. 1948
29620

VERSLAG VAN EEN OPENBARE PROTESTVERGADERING TEGEN VERLENGING VAN DE DIENSTPLICHT, GEHOUDEN OP 14 FEBRUARI 1948 IN GEBOUW IRENE, NIEUWEBUREN 113 TE LEEUWARDEN.

BUREAU B
14.2.48

Zaalcapaciteit: ongeveer 250 personen.

Aanwezig: ongeveer 35 personen.

Spreker: een onbekend gebleven persoon, van beroep Hoofd van een Lagere School te Ide.

Deze vergadering, welke door middel van een advertentie in de Leeuwarder Courant van 11 Februari 1948 was aangekondigd, werd georganiseerd door een voorlopig Comité, waarvan o.a. zitting hebben: B. Hamming, wonende te Zuidlaren, en G. Weggemans, wonende te Vries.

Te omstreeks 15.15 uur opent de spreker de vergadering met een woord van welkom aan de aanwezigen. De geringe opkomst had spreker teleurgesteld, temeer daar bij een in Groningen gehouden bijeenkomst ongeveer 200 personen aanwezig waren. Spreker geeft vervolgens een uiteenzetting van het ontstaan van het Comité. Toen enige tijd geleden in de dagbladen bekend werd gemaakt, dat de tropendiensttijd van 1½ jaar tot 2½ jaar verlengd zou worden, kwamen er in het Drentse dorpje Eext enige personen bij elkaar, die van mening waren, dat een dergelijke verlenging van de tropendienst niet noodzakelijk was. Men wilde daartoe een actie beginnen en stichtte met inwoners van Zuidlaren en Vries een Comité. Dit Comité wil slechts een beperkte actie, welke niet is gericht tegen de dienstplicht, doch tegen verlenging van de dienst van degenen die thans in Indonesië in militaire dienst zijn. Naar sprekers mening was deze verlenging niet nodig, daar de regering nog andere middelen ten dienste staan om de troepensterkte in Indonesië op peil te houden, b.v. vervroegde oproeping van nieuwe lichten. De door het Comité te voeren actie staat los van alle politieke partijen en godsdienstige richtingen. Het is helemaal niet de bedoeling een z.g. kankerinstituut te stichten; men wil slechts de regering overtuigen van de onbillijkheid die de thans in Indonesië verblijvende militairen van de te treffen maatregel zullen ondervinden. De band van ouders en jongens ligt buiten de politiek, zegt spreker, en deze band willen wij zo houden. Men is er in geslaagd in de provincie Groningen 20 comité's van actie te stichten; spreker hoopt dat ook in Friesland een aantal comité's zal worden gesticht. Ieder die hart heeft voor zijn jongen in Indonesië, moet een propagandist zijn tegen de verlenging van de dienstplicht. Vervolgens stelde de spreker de gelegenheid open om vragen te stellen. Hiervan werd door enige aanwezigen gebruik gemaakt. Op de vraag of het reeds officieel vaststond, dat de dienstdienst verlengd zal worden, antwoordde spreker, dat hij het in de dagbladen had gelezen. Op de vraag van één der aanwezigen of het juist was, dat niet meer dan één jongen uit een gezin naar Indonesië moet, antwoordde spreker ontkennend. Vervolgens werd de vraag gesteld, hoe het Comité gedacht had de actie uit te voeren. De spreker zeide, dat men dit nog niet wist; zijn persoonlijke mening was, dat men zou trachten een petitionnement aan de regering aan te bieden. Vervolgens werd aan ieder

der aanwezigen gevraagd of hij bereid was in zijn woon-
plaats een comité van actie op te richten. De meeste perso-
nen waren daartoe wel bereid. Dergelijke comité's zullen
thans in de gemeenten Het Bildt, Idaarderadeel, Achtkars-
pelen, Tietjerksteradeel, Leeuwarderadeel en Leeuwarden
worden gesticht.

Te omstreeks 17 uur was de vergadering geëindigd.

24 Februari 8.

B.29231.

VI. TZ.3.

GEHEIM.

35/48.

9 Februari 1948.

de Jong.

URGENT

OPGELEES

In Uw terzijde vermeld verslag van een op 6 Februari 1948 te Groningen gehouden openbare protestvergadering tegen de verlenging van de dienstplicht der in Indonesië vertoevende Nederlandse militairen, werd als secretaris van het comité van actie te Groningen genoemd de JONG, wonende Grote Leliestraat 12/I te Uwert.

Naar aanleiding hiervan moge ik U verzoeken mij te willen doen inlichten omtrent zijn politieke oriëntering, e.q. activiteit, waarbij ik tevens gaarne zijn volledige personalia zal vernemen.

Zo U t.z.t. over nadere gegevens omtrent het verloop van bovenbedeelde actie mocht kunnen beschikken, zal ik het zeer op prijs stellen hiermede in kennis te worden gesteld.

HET HOOFD VAN DE CENTRALE
VEILIGHEIDSDIENST
Namens deze:

Aan de Heer Hoofddcommissaris
van Politie,

de

GRONINGEN.

J.G.Crabbendam.

8D 9/8

24 Februari 8.

B. 29231.

XXXX
XXXX

GEHEIM.

UITGEBREKT

VI. YZ.3.

Actie tegen de verlenging van de Dienstplicht.

Te Uwer informatie moge ik U berichten, dat te Eext (gemeente Anloo) een comité is opgericht, dat zich ten doel stelt te ageren tegen de verlenging van de dienstdtijd der in Indonesië verblijvende militairen, zonder evenwel de dienstplicht als zodanig af te keuren.

Dit comité hield op 6 dezer te Groningen een protestvergadering, waarop een zekere ZOETEBIER, hoofdonderwijzer te Vries, verklaarde, dat de actie zich inmiddels had uitgebreid tot verschillende andere Drentse gemeenten, zoals Zuidlaren en Vries. Volgens bedoelde spreker zou het comité zich niet op een politiek standpunt stellen; men zou slechts de Regering op "haar afspraak" willen wijzen.

Naar aanleiding van het bovenstaande moge ik U verzoeken mij - zo mogelijk - nader te willen doen inlichten omtrent het verloop van deze actie, waarbij ik naast de eventuele politieke antecedenten en de volledige personalia van voornoemde Zoetebier, gaarne in kennis zal worden gesteld met de persoonlijke gegevens en de politieke oriëntering, c.q. activiteit van de overige leidinggevende figuren.

HET HOOFD VAN DE CENTRALE
VEILIGHEIDSDIENST
Namens deze:

J.G.Crabbendam.

Aan de Heer Districtscommandant
der Rijkspolitie,
te
ASSEN.

VERSLAG VAN EEN OP VRIJDAG 6 FEBRUARI 1948, TE
GRONINGEN GEHOUDEN OPENBARE PROTEST-VERGADERING
TEGEN VERLENING VAN DIENSTELICHT IN INDONESIE?
IN HET MILITAIR TEHUIS.

Aanwezig waren 140 personen, waarvan 30 vrouwen. Zaalruimte voor 300 personen. Geen versiering en geen militairen. Spreker was de Heer ZOETEBIER, hoofdonderwijzer te Vries, die ook de vergadering leidde.

Hij sprake als volgt.

"In het plaatsje EEXT, op de Hondsrug in Drente, hebben ze de koppen bij elkaar gestoken en is een comité opgericht, dat een protestactie zal gaan voeren tegen verlenging van de militaire dienstplicht van onze jongens in Indie. Ze zijn van Eext naar Zuidlaren gegaan en van Zuidlaren naar Vries en nu zijn we uit die plaatsen naar hier gekomen met het doel om ook in Groningen de actie in te luiden. We gaan volgende week naar Leeuwarden en we hebben contact met Amsterdam. Deze actie moet klinken van Oost naar West, van Zuid naar Noord. Ouders en verloofden het gaat om "onze" jongens. Het gaat niet tegen de dienstplicht van onze jongens, maar tegen de verlenging daarvan. De afspraak was twee jaar. Daartegen hadden wij geen bezwaar. Maar afspraak is afspraak en nu zegt onze regering een half jaar erbij. Daartegen luidt ons protest, want wie weet wat er later weer wordt gedaan. Deze actie heeft niets te maken met politiek. Ik heb eerbied voor elke Godsdienstige levensbeschouwing en ik zeg U met nadruk, dat ik elke politiek hier wil buiten sluiten. Het gaat hier om het kind, om onze jongens en we mogen ons hier niet verdelen in Godsdienstige richtingen. Onze actie gaat uitsluitend tegen dat half jaar, de rest valt weg. Het gaat hier om één punt, namelijk om de verlenging. Als ik een afspraak heb dan voer ik die uit en als dat dan niet gebeurt dan maak ik geen afspraak meer. De Regering moet zich houden aan haar belofte."

Hierna werd nagegaan uit welke plaatsen in de Provincie Groningen ouders aanwezig waren, waaruit bleek dat de vergadering was bezocht door personen uit: ADORP, HOOGEZAN, HAREN, WINSUM, EZINGE, MUNTENDAM, VEENDAM, TEN BOER, PIETERBUREN, OLDEHOVE, SLOCHTEREN en de LEEK. Uit al deze plaatsen stelden zich ouders beschikbaar om de protestactie daar in te zetten en uit te breiden. Al de daar op te richten comité's zouden contact houden met het comité in Groningen. Te zijner tijd zou opnieuw een bijeenkomst worden gehouden, zo mogelijk in de stad Groningen.

Als secretaris van het comité in de stad Groningen zal optreden: De JONG, Grote Leliestraat 12/1.

De vergadering had een rustig en ordelijk verloop.

Na afloop der vergadering werd bij de uitgang gecollecteerd voor de onkosten van deze bijeenkomst.

Groningen, 9 Februari 1948.